

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

42 årg

TIDNINGEN HABARI

utges av
**SVENSK-TANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN**

REDAKTION e-post: habari@svetan.org

Lars Asker, redaktör tel 08-38 48 55, mobil 0705 85 23 10
Friherregatan 133, 165 58 Hässelby

Göran Berleen tel 08-583 57301, mobil 073 976 1862

Erik Janson tel 08-6697739

Eva Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0702 11 98 68

Sten Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0708 90 59 59
fax 08-760 50 59

Folke Strömberg tel 08-91 73 27, mobil 0706 91 73 06
Årstavägen 113, 120 58 Årsta

PRISUPPGIFTER 2010

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	300 kr
Familjemedlem exkl HABARI	50 kr
Ungdomsmedlemskap	150 kr
Prenumeration HABARI	250 kr
Enstaka HABARI	50 kr

(äldre nummer pris efter överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på SVETANs postgiro 35 95 50-1
– ange på talongen vad som önskas.

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

2/99 Ekonomi, Årsmöte, Resor	4/04 HIV / AIDS
3/99 Presidentbesök	1/05 Resor, turism
4/99 Media, Skulptörskolan	2/05 Forskning
1/00 Nyerere, Barbro, Utbildning	3/05 Konst och kultur
2/00 Tanzaniabilden, Förlag	4/05 Demokrati och utveckling
3/00 AIDS, Utbildning, Resor	1/06 Lake Victoria, ny regering mm
4/00 Mama Barbros skola, Litteratur	2/06 Alkohol
1/01 Dar es Salaam	3/06 Kvinnors villkor
2/01 Zanzibar	4/06 Utbildning
3/01 Utbildning, AIDS, Zanzibar	1/07 Swahilikulturen
4/01 Swahili	2/07 Jordbruk
1/02 Uhuru 40år, JOHA, skulptörproj	3/07 Investeringspolitik mm
2/02 AIDS, IT, JOHA Trust	4/07 Flyktningar
3/02 Bagamoyo, Missionssjukvård	1/08 Tumaini, snidade dörrar mm
4/02 Slavrutten, ekonomisk reform	2/08 Bildkonst
1/03 Lake Victoria med kringområde	3/08 Kina, NAI, Zanzibar mm
2/03 Kilimanjaro	4/08 Makondesulptur, Kina, WIOMSA
3/03 Stödorganisationer, Tingatinga	1/09 SVETAN 40 ÅR
4/03 Urbanisering	2/09 Parlör, politiska makten, slaveri
1/04 Lokala språk och kulturer	3/09 Biståndshist., Tumaini, livshist.
2/04 Musik	4/09 Klimat och energi
3/04 Gruvnäringen	1/10 Musik

Omslag: Kibaha Secondary School är en av hörnstenarna i Kibaha Education Centre.

Foto: Staffan Lundqvist

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen – kontakta Lars Asker. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Myran Grafiska, Varberg 2010, ISSN 0345-437
Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 2/2010

SVETAN

www.svetan.org

BOX 22003
104 22 STOCKHOLM

e-post: info@svetan.org

Organisationsnummer
802006-3635

***

STYRELSE

e-post: styrelsen@svetan.org

Fredrik Gladh, ordförande
tel 08-647 08 87

Jon-Erik Rehn, vice ordförande
tel 018-38 13 21

Harriet Rehn, sekreterare
tel 018-38 13 21

Helena Stigsson, kassör
070-33 513 906

Lars Asker, ledamot, Habari

Carin Björkén, ledamot

**Sten Löfgren, suppleant,
Skulptörskolan**

Nestory Begasha, suppleant

*

LOKALREPRESENTANTER

Gunilla och Ronny Lundberg
Storgatan 86, 903 33 UMEÅ
tel 090-12 97 92

Olle Wallin

Övermorjärv 14, 952 93 Kalix
tel mob 070-2255057

Torbjörn Klaesson

Lillmossev 49, 663 42 HAMMARÖ
tel 054-52 23 64

Rehema Prick

Åtorps Björkv. 7, 443 31 LERUM
tel 0302-154 13

TANDALA c/o Bo Sahlée

Mariedalsv 56 E, 217 45 MALMÖ

*

STÖDPROJEKT

Skulptörskolan

Postgiro 465 9945-2

Projektkoordinator Sten Löfgren

E-post: sten@svetan.org

Tumaini Children's Center

Kontaktperson Katarina Beck-Friis

E-post: katarina.beck@comhem.se

*

Bagamoyo Sculpture School

P O Box 89

Bagamoyo, Tanzania

E-post: bmsculpt02@hotmail.com

*

Tanzanias ambassad

tel 08-732 24 30 /31

Näsby Allé 6, 183 55 TÄBY

E-post: mailbox@tanemb.se

www.tanemb.se

REDAKTÖRENS SPALT

När jag kom till Kibaha första gången för 15 år sedan var det efter en resa som gick förbi fält, byar och människor som arbetar i skuggan av cashewträd. Idag har orten blivit en del av den vibrerande ekonomin i och runt Dar. Kibaha Educational Centre var ett av de första stora biståndsprojekten från Sverige till dåvarande Tanganyika. Det överlämnades till Tanzaniska staten redan 1970, och det fungerar och utvecklas än idag.

Idag växer debatten om bistånd verkligen leder till utveckling. Som ofta i skapas två skarpa läger; de som vill avskaffa, ställa hårda krav och de som gillar bistånd. Hur ska vi kunna nansera och få perspektiv? I många saker har ju världen blivit bättre, även om många fortfarande lever i stor fattigdom. För att mötas måste kritikerna se de positiva resultat som faktiskt uppkommit och förespråkarna ta till sig de problem som finns och skapats genom biståndet.

För SVETAN börjar en ny period av stöd för Tumaini Children Center i Bukoba. Fortfarande är behoven stora för de gatubarn som finns i staden. Men våra samarbetspartners på centret rubbas inte i sin vision att det inte ska finnas ett gatubarn kvar. Alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Den visionen ställer vi oss bakom och vill arbeta hårt för.

SVETAN fortsätter utveckla Habari, vårt arbete för gatubarnen i Bukoba, att främja Tanzanisk kultur och stärka samarbetet med Tanzania. Du kan bidra med ditt engagemang, tid, kontakter och mycket annat.

Välkommen!

Fredrik Gladh

Kibaha Education Centre— an exemplary symbol of Tanzania Nordic Cooperation

Kibaha Education Centre (KEC) is an outcome of a well-conceived development corporation between the Nordic countries and United Republic of Tanzania, formerly known as the Nordic Tanganyika Project (NTP). It consisted of the Kibaha Secondary School, the Tumbi Health Centre and a Farmers Training Centre.

The secondary school, well-equipped and staffed with highly self-motivated teachers, became a fertile breeding ground for future scholars and leaders. Indeed, it has lived to such expectations, producing prominent leaders, a shining example being the current President of the United Republic of Tanzania H.E. Jakaya Mrisho Kikwete. Some of the leaders have been and/or continue to be Permanent Secretaries, Directors and Commissioners in various Government Ministries; and heads of high learning and research institutions in the country. In the meantime, the Tumbi Health Centre, strategically located along the Dar es Salaam – Morogoro Highway, has grown into a dependable hospital catering for a wide area beyond the Coastal Region while the Farmers Training Centre became a forerunner institution and a centre of excellence in providing agricultural entrepreneurship in the country.

Great success

By any yardstick, KEC has been a great success. That being the case, there is every reason to ensure that it does not degenerate but continue carrying the flagship of cooperation between Tanzania and Nordic countries. Those of us who are beneficiaries from the project feel most obliged to be on the forefront in the endeavour of making sure that KEC continues to survive.

The formation of KECAA

This led to the formation of the Kibaha Education Centre Alumni Association (KECAA) which was first discussed during the commemoration of 30th Anniversary of Kibaha Education Centre in January, 2000 at Kibaha. Under the chairmanship of Mr. Bernard S. Mchomvu, the Late Siegfried Lushagara and Ambassador Francis Malambuigi drafted the constitution for KECAA which, eventually, got registered as Non-Governmental Organisation (NGO) on

28th June 2001 with Certificate Number 11009.

Amongst the activities that KECAA has contributed to Kibaha Education Centre on a voluntary basis include the following:

The technical assistance on quantifying and costing the rehabilitation project that was carried out in 2002 through the retired Commissioner of Tanzania Prisons Mr. Banzi, an alumnus; and

Later in 2003, the Alumni, through donor agencies, managed to obtain the financial support worth about Shs. 120 million for the rehabilitation of the Kibaha Secondary School.

In February 2005, KECAA, with the assistance of His Excellency former Ambassador of Sweden Torvald Akesson arranged a successful visit of the distinguished ambassadors of the Nordic countries accredited to Tanzania with the view to be familiar with the achievements and areas of improvements to the former Nordic Tanganyika Project. Besides, KECAA is also grateful to the Ambassador Akesson for facilitating the visit of Mr. Staffan Lundqvist and Dr. Harald Haugen of the Kibaha Nordic Teachers Association (KNTA) to visit the Kibaha Education Centre Association (KECAA) in September 2006.

Meeting on Skagerak

In May 2007, KNTA invited officials of KECAA to attend the Annual General Meeting of KNTA which was held on a ship between Norway and Denmark. KECAA officials were represented by the Chairman Mr. B.S. Mchomvu, the Secretary Prof. J.W.A. Kondoro, the Managing Director of KEC Col. Swai and a member of KECAA, Mr. W. Feruzi.

KECAA is appreciative to KNTA and the University of Gothenburg, Centre for African Studies for accepting the task to carry out an evaluation of the former

John Kondoro var student vid Kibaha Secondary School 1969–1974. Han är numera professor i fysik vid DSM University och chef för DSM Institute of Technology.

Foto: Staffan Lundqvist

Nordic Tanganyika Project, later Kibaha Education Centre, on the wide ranging impact it has had on the Tanzanian society, both in public and in private sector.

On the 4th October 2008, the KECAA held its second Annual General Meeting in which it elected Mr. Bernard S. Mchomvu its Chairman, Mr. Gray Mwakalukwa its Vice Chairman, Prof. John Kondoro its Secretary, Dr. Nanyaro its Deputy Secretary, Mr. Leonard Msusa its Treasurer and Mr. Samwel Dyelu its Deputy Treasurer. The meeting was graced by the attendance of some former Scandinavian Kibaha Secondary School teachers who were accompanied by their children and some grandchildren.

Funding Girls' Secondary boarding

In conclusion, in April 2009, KECAA and KNTA together requested the Nordic Council of Ministers to mark the 50th Anniversary of NTP/KEC by supporting an Impact Evaluation of the NTP/KEC as well as assist in the completion of the Kibaha Girls' Secondary School. The request is yet to receive a positive response.

J.W.A. Kondoro
Secretary of KECAA

Habari 2/2010 - sid 3

Från Iringa till Kibaha

Kibaha Secondary School, KSS, var en del av NTP (Nordic Tanganyika Project) och skulle komma att dra fördel av förekomsten av nordiska lärare som kände till det i Tanganyika förhärskande examens- och skolsystemet och hur en internatskola skulle drivas.

Kibaha Secondary School, KSS, var en del av NTP (Nordic Tanganyika Project). Skolan började byggas 1963, men redan 1962 rekryterades ett antal nordiska lärare som skulle placeras vid skolor i Tanganyika för att få erfarenhet av examens- och skolsystemet och hur en internatskola där skulle drivas.

Vår rekrytering

På hösten 1962 sökte Nordiska Rådet nordiska lärare för tjänst i sekundärskolor i Tanganyika under 1963 och 1964 – de år under vilka KSS skulle byggas – och jag fick tjänsten som lärare i franska vid St. Michael's and St. George's School i Iringa, beläget ca 50 mil väster om Dar es Salaam i Southern Highlands. Jag stannade i Iringa i 2 år och kom sedan till KSS där jag blev kvar till juni 1972, fast där kom jag mest att undervisa i engelska. Vid anställningsintervjun hade jag fått veta att en skola skulle byggas i Kibaha och vara färdig i början av 1965, och att det var möjligt att söka dit, men att det inte var självklart att bli antagen. Det skulle bero på hur väl man anpassade sig till det rådande skolsystemet och till landet.

Iringa

Följande redogörelse för vistelsen i Iringa bygger på mina egna hågkomster, på filmer jag tog, på delar av en mycket värdefull och detaljerad krönika över sin vistelse där som min finländske gode vän och kollega Per Falck har skrivit och på mina brev hem till min fru, som kom ner först i juni 1963.

Skolan dit vi kom – 5 svenska, 2 danska, en finländsk (Per Falck) och en norsk lärare – hade till slutet på 1961 bara tagit emot europeiska elever. Den hade fortfarande en hel del sådana kvar, men de flesta var nu indier och afrikaner. Allt som

sid 4 - Habari 2/2010

allt mellan 400 och 500 elever. Skolan, som var ett internat, hade en för Afrika mycket hög materiell standard; maten var europeisk, d.v.s. engelsk. Skolan hade inrigts så sent som 1959.

Intrycket skolan gav var mycket imponerande. Mycket god ordning på eleverna, duktiga och kunniga engelska lärare, som undervisade i "cap and gown" som i 50-talsfilmer; alla elever i skoluniform, mycket prydliga. Skolan hade både kvinnliga och manliga elever som endast träffade varandra i klassrummen. Till lördagsbioföreställningarna fick eleverna använda sina egna kläder, och flickorna fick sminka sig. Många elever kom från muslimska familjer. En "school captain" och hans prefekter vakade över elevernas dagliga liv under överinseende av en "duty master" under dagen och i övrigt av "housemasters" och "housemistresses". Vid varje måltid ställde eleverna upp utanför matsalen. School Captain lämnade av till Duty Master som sa "carry on" och eleverna marscherade in. Bordsbön lästes på latin. Till lunch satt det en lärare vid varje bord. Var eleverna kuvade och undertryckta? Nej, tvärt om. De var artiga, väluppfostrade och värtaliga, fulla av självttillit, verkliga uppfostrade att tro på sig själva. Man kunde diskutera vad som helst; de blev aldrig för personliga. Varje eftermiddag var det "games": fotboll, rugby, landhockey för flickorna, eller fri idrott. Skolan hade flera bollplaner och löparbanor.

Undervisningen

Eleverna förbereddes för examen efter 4 respektive 6 års studier. Jag hade franska i årskurs I till III, 4 timmar i varje klass och i årskurs V och VI, 7 timmar per vecka och klass. Nivån för examen efter 6 år låg på ungefär 20-poängsnivå vid ett svenskt universitet. Innan de i

Sven Cedergren är sedan 1994 pensionerad lärare i engelska och franska från Grännaskolan i Gränna. Han kan se tillbaka på ett omväxlande liv med flera uppdrag i utvecklingsländer, inte minst de nästan tio åren i Tanganyika-Tanzania.

landet centralt rättade National Form IV och Form VI Exams infördes 1971, var det i England och i viss mån sedan 1967 i Östafrika som examensproven konstruerades och rättades. Detta ledde till en anda av gott samarbete mellan lärare och elever. Man hade samma motståndare.

1964 ändrades skolans namn till Mkwawa High School, med endast Forms V och VI. Lärarkåren blev internationell och skolan blev nästan mer som andra skolor i landet.

Under våren 1964 fick vi, nu när tiden för KSSs färdigställande närmade sig, besök av representanter för the Nordic Board, som administrerade NTP. De kom och lyssnade på oss i klassrummen, intervjuade rektorn för att få reda på hur väl vi hade anpassat oss till undervisnings- och examenssystemet. De flesta av oss erbjöds anställning vid KSS.

Livet utanför skolan

Utanför skolan fanns Iringa med en engelsk klubb, som nu var tillgänglig för alla. Nästan alla affärer innehades av indier. Eftersom jag hade lärt mig lite swahili så träffade jag inte bara européer och indier i Iringa utan också en hel del afrikaner som hade ersatt brittiska kolonialtjänstemän. Den afrikanske fängelsechefen och hans 2 pratsamma fruar brukade jag besöka då och då för att öva min swahili. Mr Hutchinson, en "settler", hade hållit en kurs i swahili för oss nordbor, och när han skulle åka till England under påsklovet – vi hade treterminssystemet

tem – fick jag under 3 veckor vara ”farm manager” på hans farm med 40 arbetare som nästan alla visste vad de skulle göra. Jag skulle bara dagligen fördela arbetet för tre stycken. Livet på farmen kom mig att tänka på beskrivningar från 20-talets Kenya, i detta fall dock helt utan nöjesliv förutom en inbjudan till ”curry lunch” på grannfarmen någon mil bort genom bushen. En del flyktingar från Sydafrika dök också upp i Iringa. De var lika mycket främlingar för iringaborna som vi var.

Det fanns också en hel del missionsstationer i området, där man kunde se hur missionärerna arbetade. Deras handfasta kunskaper och språkkunnighet imponerade verkligen.

I januari 1964 slogs en armérevolt i Dar ner med brittisk militär hjälp och Tanganyika och Zanzibar förenades senare samma vår. Det politiska klimatet kom sakta att förändras och detta var naturligtvis inte utan betydelse för den fortsatta utvecklingen vare sig i samhället

eller i skolan. Det blev ibland tvära kast. Det gällde att hänga med.

Kibaha

I januari 1965 kom de flesta av oss alltså till KSS, som då inte på långa vägar var färdigt. KSS kom sedan i det väsentliga att likna den skola vi lämnade, vilket var naturligt. Skolan i Iringa hade ett mycket gott rykte och alla andra skolor ville vara mer eller mindre likadana. De nya nordiska lärare som kom lärde sig snabbt rutinerna, som för många var högst främmande i början. Det mesta gick dock som smort eftersom vi till fullo utnyttjade systemet med ”school captain”, prefekter, monitorer, ”housemasters”, och ”duty master”, etc. Vi hade också ett av eleverna valt Students’ Council för att företräda dem. Någon mobbning hörde vi aldrig talas om, Maten var mestadels afrikansk med mycket majsgröt, bönor, köttstuvning och ris. Vår mathållning ansågs dock ha mycket hög standard.

Byggarbetarnas kök och matsal under bygget av KSS 1963–64.

Den skulle dock helst inte skilja sig för mycket från andra skolor, vilket den nog gjorde i början. Skoluniform hade vi inte de första åren men det infördes senare en sådan, och det var bra. Den gav en bra image åt skolan. Skolmyndigheterna ville det också, för vi skulle vara som andra skolor. Det enda vi inte införde var ”caning”, som hade förekommit i Iringa och var vanligt förekommande i tanzanianska skolor. Men där var vi också under tryck för det blev nästan omöjligt att relegera en elev om han inte först hade fått en andra chans efter ”caning”. Man skall inte tro att alla alltid skötte sig. När skolan fick tanzanisk rektor 1969 infördes ”caning” även på Kibaha såsom varande en tanzanisk sed.

Resultatmässigt låg vi alltid bland de främsta, inte bara akademiskt utan även i

i sportsligt. Det hände, tack vare våra duktiga elever och den professionella träning de fick av de nordiska idrottslärarna, att våra lag slog både arméns och polisens lag.

Slutord

Till sist kan sägas att KSS blev, tack vare att vi fick två års nödvändig förberedelse och erfarenhet i Iringa, en mycket framgångsrik och välfungerande skola, även om det naturligtvis förkom allvarliga problem och misshälligheter ibland. Våra goda resultat berodde naturligtvis också på att konkurrensen för intagning till oss var mycket skarp på grund av vårt höga anseende. Att ha gått på KSS, och kanske också att ha varit "school captain" eller prefekt där – vilket skrevs in på elevernas avgångsintyg – bäddade för framgång, hög prestige och framstående poster i samhället.

Text o foto: **Sven Cedergren**

Inviqningen av Kibaha Secondary School, KSS, 1966. Rektor Paul Figved och President Julius Nyerere.

Kibahaföreningen – en liten biståndsförening

Det började i mitten på 70-talet med Stödföreningen för praktikantutbyte Törebodabygden – Kibaha. Det fortsatte med Föreningen Skövdeskolor – Kibaha som började verksamhet 1986, officiellt grundades 1989 och som år 2000 döptes om till Kibahaföreningen eller The Swedish Kibaha Association när tyngdpunkten på verksamheten inte längre fanns i Skövdes skolor.

Föreningen har de senaste åren samlat in pengar till terminsavgifter åt obemedlade elever vid Secondary School i Kibaha. Pengarna går genom våra kontaktpersoner som också väljer ut vilka elever som behöver stöd. Föreningen får listor med kvitton från eleverna så vi vet att pengarna går fram. De senaste åren har vi dessutom organiserat studiecirkelar i Skövde och Hjo och berättat om Tanzania. Medlemsantalet har de senaste tio åren varierat mellan 70 och 80 personer.

Det började i Töreboda

Föreningen i Töreboda började sin verksamhet i mitten på 70-talet. SIDA hade ett stipendiaprogram där de betalade resor och omkostnader för praktikanter från utvecklingsländer, bland annat Tanzania och Kibaha.

Föreningen Skövdeskolor-Kibaha

I maj 1986 kom en av Törebodaföreningens stipendiater för första gången till sid 6 - Habari 2/2010

Vasaskolan i Skövde: Adelita Nyiti lärare vid Kibaha Secondary School. Hon bodde en stor del av tiden hos en av lärarna, Gun Wising som på så sätt kom i kontakt med föreningens verksamhet. Tillsammans med Ulla Britt Lindblom startade Gun aktiviteter på sin skola som efter några år formaliserades i bildandet av "Föreningen Skövdeskolor-Kibaha".

Första containern

Redan samma år skickades den första containern till Kibaha. I föreningens regi samlades utrustning för lek och idrott in liksom lekredskap och spel. Sjukhuset på Kibaha fick ta emot smittskyddsutrustning och vita rockar.

Volontärtjänst på Kibaha.

Våren 1993 besökte Gun Wising tillsammans med Per Olov Olsson Kibaha för att planera arbete som volontärer vid Centret. Volontärerna stannade fyra år fram till 1997 vid Kibaha Education Centre där Gun Wising verkade som eng-

Fyra damer från Kibaha och Hjo. Från vänster Peicy Kisanga, Lilian Macha, Gun Wising och Adelita Nyity. De tanzanska damerna har alla besökt Kibahaföreningen.

elsklärare och Per Olov Olsson bland annat lärde mattelärarna att använda datorer. Parallellt arbetade paret med att på olika sätt främja swahilins ställning och öka läsfärdigheten hos i första hand barn. Bristen på skrivet och tryckt material i Tanzania gör att många, några år efter att de slutat skolan, tappat läsförmågan. Mer om bokproduktion kommer i nästa Habari med litteratur som tema.

Text och foto:

Per Olov Olsson och Gun Wising

Kibaha – Nyereres drömprojekt

Utdrag ur en intervju med direktören för Kibaha Education Centre, Col. Ferdinand Swai, publicerad i Raia Mwema, januari 2010. Sammanfattat från swahili av Eva Löfgren.

Kibaha Education Center är ett arv från *Nordic Tanganyika Project* som initierades av president Nyerere tillsammans med de fyra nordiska länderna Sverige, Danmark, Norge och Finland strax efter självständigheten.

Syftet var att bekämpa de tre största fienderna för den nya nationens utveckling, nämligen okunskap, fattigdom och ohälsa. Om en man får utbildning kan han övervinna ohälsa och fattigdom. Därför beslöt man att starta ett gemensamt projekt och fann att Kibaha var en lämplig plats för projektet beläget 44 km från Dar es Salaam. Då var där rena vildmarken.

Det första kontraktet mellan de fyra nordiska länderna och Tanganyikas regering undertecknades 1962 och året därpå påbörjades förberedelserna för projektets uppbyggnad. År 1965 började den riktiga verksamheten och de första eleverna till form fem och sex valdes ut till Kibaha Secondary School. För att bekämpa vår **fiende okunskap** startades skolprojektet som en del i det stora Kibaha-projektet.

För att bekämpa **fienden ohälsa** och sjukdomar öppnades ett sjukhus som hade möjlighet att ta emot 33 inlagda patienter samtidigt. Det startades även en skola för att utbilda "byläkare" (*waganaga wasaidizi vijijini*) för att bekämpa sjukdomar främst genom förebyggande hälsovård.

För att bekämpa vår **fiende fattigdom** startades ett institut för att ge utbildning till bönderna och ge dem en professionell grund för ett bra jordbruk. Institutet tog emot bönder från olika regioner, kustregionen, Dar es Salaam, Tanga och Morogoro. De kom för att gå kortare kurser på två, tre eller fler veckor. Detta institut startade 1964. På så sätt fanns på samma ställe och under en organisation tre utbildningsanstalter som var för sig bekämpade de tre fienderna. Varken sekundärskolan, skolan för "byläkare" eller jordbruksinstitutet hade egna verksamhetsansvariga utan alla lydde under en och samma ledning.

Det skulle dröja tills 1969 innan projektet färdigställdes och övertogs av Tanzanias regering. Detta skedde formellt den 10 januari 1970 då Julius Nyerere fick ta emot projektet av Danmarks kung Fredrik IX.

Givarländerna överlämnade projektet till Tanzanias regering och projektet kallades *Shirika la Elimu Kibaha* (Kibaha Education Center, KEC) Vid tiden för överlämnandet fick vi stöd från regeringen. Därefter fram tills nu har vi inte fått detta. Vi har ytterligare breddat vår service inom de tre områden som var vårt mål att bekämpa – nationens tre fiender okunskap, ohälsa och fattigdom.

Vid tiden för överlämnandet hade vi en sekundärskola, *Shule ya Sekondary*, som kunde ta emot 620 internatelever. Idag har vi tre sekundärskolor. Kibaha Sekondari, första sekundärskolan, som har klasserna (forms) 1–6 och som tar emot elever som fått speciella stipendier. *Shule ya Sekondari ya Tumbi* är en dagskola som tar emot 640 elever med olika förutsättningar i klasserna 1–4. Vi har också flickskolan *Shule ya Sekondari ya Wasichana* som är en dagskola men som vi planerar ska bli en internatskola med klasser upp till form 6. Idag har skolan 160 elever upp till form två. Vi har också en grundskola, *Shule ya Msingi Tumbi*, som vid överlämnandet kunde ta emot 300 elever men idag kan ta emot 920 elever. Vidare har vi en kindergarten som tar emot de minsta barnen.

Vidare finns ett **allmänt bibliotek** som är öppet sju dagar i veckan och har över 15 000 olika böcker. Varje år kommer fler än 30 000 besökare till biblioteket. Så när det gäller att bekämpa okunskap har vi gjort dessa utvecklingsinsatser.

När centret startades hade vi ett sjukhus som kunde ta emot 33 inlagda patienter, men vi har blivit större. Nu kan **Tumbi Hospital** ta emot 253 patienter inlagda för vård och sedan 1970 har 3 617 250 patienter varit inlagda för vård på Tumbi Hospital. 7 551 600 personer har tagits om hand som dagpatienter. Idag kommer 6% av alla som skadas i trafikolyckor i hela landet och 80% av dem som skadas i kustregionen till Tumbi Hospital.

På grund av den goda vård som vi ger de trafikskadade och vårt goda samarbete med hälsoministeriet fick vi 2004 en utmärkelse av WHO (Worlds Health Organisation).

Vidare när det gäller att bekämpa AIDS ger Tumbi Hospital råd och upplysning

samt bromsmediciner för att minska effekterna av det farliga viruset (ARVs) samt besöker aids sjuka i deras hem.

Vi har en strategisk plan som vi räknar med ska vara på plats 2012. KEC äger mycket mark och därför är vår målsättning att erbjuda kunniga personer starta stora projekt på liknande sätt som universitet gjort och projekten i Mlimani City. Sådana projekt kommer att hjälpa centret att öka sina tillgångar men också att påskynda staden Kibahas tillväxt.

Bland många andra saker i denna plan som finns att genomföra är att sekundärskolan för flickor blir en internatskola på samma sätt som sekundärskolan för pojkar är idag. Men vi ska inte bara utvidga skolan utan också se till att den blir lika bra som pojkskolan och att den blir en skola för stipendieelever. Vi vill att pojkskolan ska tävla med flickskolan.

Vi planerar också att utvidga Tumbi Hospital, speciellt när det gäller antal inlagda patienter.

För att sammanfatta de fyrtyo första åren planerar vi ett **utvärderingssymposium**. Det skall arrangeras av experter inom sina områden och det skall också kritiskt granskas av expertis som ska komma med sina slutsatser. Resultatet av symposiet skall vara vägledande. Nyereres dröm var att när KEC bildats så skulle det skapas liknande projekt i nästan varje region. KEC sågs som en väg för nationell utveckling men liknande projekt startades inte på andra platser i landet.

Nu är tiden inne för att sitta ner och utvärdera hur långt vi har kommit. Vi frågar oss varför vi trots alla ansträngningar att hantera hälso- och utbildningssektorerna i landet fortfarande har stora problem. Det behövs en fördjupad diskussion för att hitta möjligheter att förändra ledningssystemen i sektorerna och skapa organisationer liknande KEC.

Om vi upptäcker att den strategi vi nu använder inte är bra ska vi tänka nytt. KEC är ett bra exempel på nytänkande som gett nationell utveckling. De fyra nordiska länderna, som hjälpte oss att starta projektet, gjorde nyligen en utvärdering och skrev en rapport som bekräftar att KTC var en mycket bra idé.

Kibaha Education Centre 40 år

Det var med stor glädje som jag tog emot inbjudan att delta i 40-årsfirandet av Kibaha Education Centre, KEC, det första av de sex biståndsprojekt som jag varit delaktig i. Jag minns klart och tydligt den 10 januari 1970, då kung Fredrik av Danmark under sitt statsbesök till Tanzania överlämnade det nordiska projektet till president Julius Nyerere. Assembly Hall, som den då kallades, numera Bertil Melin Hall, var fylld till den sista av de 450 platser som salen rymmer.

KEC har sedan överlämnandet firat alla 10-årsdagar, med start 1980. För tio år sedan, 2000, hade KEC alltså firat sitt 30-årsjubileum, med den nordiska f.d. projektchefen Bertil Melin och f.d. rektorn vid Secondary School, Paul B Figved som inbjudna gäster. Båda har sedermera avlidit, i slutet av 2008.

Nåväl, nu var det 2010 och KEC skulle fylla 40 år! Enligt KEC Director Swai hade den svenska biståndsministern inbjudits att delta. Tyvärr passade tydligen inte tidpunkten in i hennes planering.

Torsdag den 14 januari kl. 10.00 inledes 40-årsfesten med en samling i Bertil Melin Hall för hyllning och **diplomutdelning** till dem som varit anställda på KEC i exakt 10, 20 och 30 år. Hallen var helt fullsatt. Hedersgäst var KECs styrelseordförande, Professor Wangwe, som också delade ut diplomerna och kuverten med penningpremier. Kvinnorna och männen som gjort sig förtjänta av denna hedersbetygelse åtföljdes till podiet av sina äkta hälften, kvinnorna dansande fram, blomsterkransbehängda i sina färgsprakande dräkter med tillhörande huvudbonader. Det var en fröjd att få vara med om detta!

Till fredagen den 15 januari och **Symposiet** hade man smyckat Bertil Melin Hall verkligen fint! Själva symposiet bestod av tre presentationer: "The contribution made by Kibaha Education Centre towards/in the development of Tanzania's Community", "Issues of importance to be given first priority for betterment of education provision in Tanzania: The case of KEC", och slutligen "The implementation of Health Policy of the Ministry of Health on preventing and treatment of diseases in Tanzania: The contribution by Kibaha Education Centre". Guest of Honour var Philip Marmo, Minister of State in Prime Minister's Office, en av mina tidigare KSS-elever. – Den sista presentationen handlade om hur KEC bidragit till att reducera Ignorance, Poverty, sid 8 - Habari 2/2010

Diplomutdelning till de som varit 30 år vid KEC; Director Swai och Chairman Wangwe i första raden.

Diseases and Corruption i Tanzania. Något svar gavs inte, men presentatören, Dr Amos Odea Meakilisa, avslutade sitt inlägg med en skämtteckning tagen ur en av dagstidningarna!

Lördag 16 januari var den stora högtidsdagen! Klockan 10.00 skulle *Guest of Honour* anlända till sammanträdesrummet i Administrationsbyggnaden. Innan dess var jag och min guide Ezekiah och tittade på en fin fotoutställning över de olika delarna av KEC som visades på Library. Det var t.ex. intressant att höra från Manager för Poultry att de numera producerar 2 miljoner day-old chicken per år och säljer dem för 900 Tsh styck, dvs ca 5 SEK. Detta ger en intäkt på 10 miljoner SEK, inte illa!

I sammanträdesrummet fanns klockan tio förutom Tanzanska höjddare den svenske ambassadören Staffan Herrström med fru, den finske ambassadören med fru och den danske viceambassadören. – Vi

hade en trevlig pratstund fram till elva, då polisbilar hördes på avstånd och Guest of Honour, Prime Minister Mizengo Pinda anlade. Han hälsade på alla som satt runt bordet, men eftersom jag var icke-höjddare missade han mig! Medan vi utomhus väntade på att kortegen till trädplanteringen skulle ordna till sig, så fick jag som kompensation en ganska lång pratstund med honom. Trevligt!

Nästa punkt på dagordningen var att plantera träd i *Bertil Melin Forest*, ute i gamla Cashewnut-plantagen, en med tiden förhoppningsvis imponerande skog! – Denna skog var KECs sista hyllning till den man som betytt mest för den fysiska tillkomsten av Kibaha Education Centre. I samband med Bertil Melins begravning i Visby domkyrka den 5 december 2008 framhöll KEC Director Swai, hans centrala roll i uppbyggnaden av KEC, överlämnade ett "Certificate of Appreciation" från styrelsen och personalen på Kibaha och berättade att till Bertil Melins min-

Ambassadören Staffan Herrström.

ne hade 1 000 träd planterats i vad som skulle komma att kallas "Bertil Melin Forest".

Vid återkomsten till Administrationen och fotbollsplanen hade alla 2 500 inbjudna gäster (alla anställda på KEC var inbjudna med familjer!) tagit plats på lika många stolar under partytälttak. Röda mattan var utrullad och vi marscherade fram emot hederstribunen. Eftersom vi var mer än en timme försenade ströks de flesta "traditionella danser" och man gick rakt på talen. Hedersgästen Prime Minister Pinda värdade i sitt tal till de nordiska länderna att fortsätta att stödja Kibaha Education Centre.

Efter denna högtid serverades lunch utomhus, på området mellan KSS och Bertil Melin Hall. Jag tog tillfället i akt och berättade för Prime Minister att man dagen innan hade föreslagit ett Teacher Education College, TEC, på Kibaha och att jag tyckte det var ett bra förslag! – Alla 2500 inbjudna serverades lunch, nu under andra partytält med bord och stolar för alla, rent fantastiskt! – Efter lunchen då jag tog farväl av Prime Minister tog han min hand och drog mig med till ett kort möte med KEC Board Chairman. PM sa att han verkligen tyckte att idén om ett TEC på Kibaha var bra, och han föreslog att detta skulle ha en bias mot Science! Vi tre skulle bilda en arbetsgrupp för att förmå de nordiska länderna att ställa upp på denna tanke!

Eftersnack. Måndag och tisdag 18 och 19 januari följde jag upp samtalet med Prime Minister med besök på Ministry of Education (MINED) och i State House, där Prime Minister har sitt kontor. På MINED hade jag i ministerns frånvaro ett samtal med Assistant Director för

Teacher Education, som var bekymrad över de dåliga resultaten i matematik i National Form Two Examinations 2009. I dagspressen kunde man läsa att över 80% av dessa elever var underkända i matematik, likaså att bara knappt 20% blev godkända i naturvetenskapliga ämnen.

Under mitt halvtimmeslånga samtal med Prime Minister tog jag upp de synpunkter som framkommit från MINED och vi blev överens om att det finns ett stort behov av utbildade lärare i matematik och naturvetenskapliga ämnen. Om ett Teacher Education College förlades till Kibaha skulle de tre Secondary Schools där kunna användas som övningsskolor med sina fungerande laboratorier.

Vår förening, Kibaha Nordic Teachers Association, KNTA, har för närvarande via styrelsemedlemmar kontakt med lärarutbildningsanstalter i Finland, Norge och Sverige, som skulle kunna ge pedagogiskt stöd till en lärarhögskola på Kibaha. Vi ser fram emot en positiv utveckling av detta projekt.

Text o foto:
Staffan Lundqvist

Invigningen av Farmers Training Centre den 20 juni 1964 med projektchef Bertil Melin och president Julius Nyerere med fru Maria.

"Som verkligheten ser ut när det gäller nationens tre fiender"; den fjärde gamen som står först i kön till tårtan, står för "corruption".

Prime Minister Mr Mizengo Pinda småpratande med KECAA Chairman Bernard Mchomvu och KECAA Secretary John Kondoro.

Kvinnerstaskolan och Kibaha Secondary School

Kvinnerstaskolans naturbruksgymnasium som ligger strax utanför Örebro startade 2008 ett utbyte med Kibaha Secondary School som är en del av Kibaha Education Centre. Utbytet är ett projekt som finansieras av Internationella Programkontoret och genom Athenaprogrammet, där yrkesinriktade gymnasieskolor kan söka pengar för utbyten med liknande utbildningar i utvecklingsländer. Tanken med samarbetet är att ömsesidigt ge och få ny kunskap om varandras livsvillkor, traditioner och stärka eleverna i deras yrkeskompetens.

Vår planeringsresa

I februari 2009 åkte vi två lärare, en skolledare och två elever från Kvinnerstaskolan på en planeringsresa till Kibaha för att träffa personal och elever och planera ett utbyte mellan skolorna. Förväntansfulla och lite omtumlade landade vi på Dar es Salaams flygplats vid halvtiotiden på kvällen efter att ha tillbringat tio(!) timmar på flygplatsen i Nairobi för vidare resa. Vi blev mottagna av Mr Charles Mlata och Mr K K Kaselenge från KEC och än i dag kommer jag ihåg känslan av att för första gången befinna mig i Afrika när vi forsade fram i den mörka natten från Dar till Kibaha. Det var varmt och fuktigt trots att det var kväll och vägen kantades av eldar som lyste upp husen och små gränder där det myllrade av människor. Det kändes annorlunda men väldigt spännande!

Vi blev inkvarterade på ett för oss oförutsett lyxöst hotell där vi fick rum med dusch och vattentoalett. Det hade vi inte förväntat oss. Hotellet låg granne med en bensinstation och en minaret vilket gjorde att det var ett ständigt brus dygnet runt. När vi skulle packa upp och komma i ordning blev det strömavbrott och vi fick famlande börja leta efter de ficklampor vi faktiskt hade kommit ihåg att ta med oss. Det var dock ett kortvarigt avbrott och efter uppsättande av myggnät och tandborstning med flaskvatten stupade vi i säng.

Det blev en intensiv dryg vecka och vi var med på både teoretiska och praktiska aktiviteter i skolan. Först fick vi träffa rektor Mr Kayenga på KSS och efter det obligatoriska skrivandet i gästboken fick vi en grundlig genomgång av skolans historia och redovisning av resultaten av hur skolan ligger till i de nationella proven, något som vi förstod var oerhört viktigt för skolan. Skolorna i Tanzania bedöms efter hur goda resultat eleverna gör i de olika "national exams" som görs under året och det var med märkbar stolthet

som Mr Kayenga berättade att resultaten på skolan ligger i topp. Kibaha Boys' Secondary School är en internatskola för pojkar och eleverna kommer från olika delar av Tanzania. För att få en plats på skolan måste de ha presterat väldigt bra resultat på de Primary Schools de kommer ifrån.

Efter detta fick vi en rundvandring på centret som grundades 1964 med hjälp av de skandinaviska länderna. Även om det mesta var prydligt och städat så märks det att lokalerna inte har blivit mycket underhållna under de snart 50 år som gått sedan skolan byggdes. Kemisalen till exempel såg väldigt omodern ut och sovsalarna för pojkarna var ytterst spartanska. KSS har ca 700 elever och det var ett myller av pojkar i blå byxor och vita skjortor och vi fick många blyga leenden och nyfikna blickar när vi gick runt på skolan. När vi gick förbi "The Disciplinary Room" undrade vi lite försiktigt för oss själva vad det kunde användas till och vår rektor Anders Lundkvist menade att det kanske kunde vara en idé för oss att ta med hem. Som avslutning på dagen i skolan fick vi se en fantastisk dansföreställning av en lokal dansgrupp i Bertil Melin Hall och det kändes verkligen att Sverige hade bidragit till skolan när man såg hans namn på väggen.

När det gällde den praktiska verksamheten som vi besökte gjorde vi ett besök på skolans kycklingfarm där vi fick se hur man jobbade med ett projekt att göra äggkartonger av returpapper som låg och torkade i solen. Den maskinella tillverk-

ningen av kartongerna skulle ju inte nå upp till det svenska Arbetsmiljöverkets normer när det gäller säkerhet kan man konstatera, men att jobba med returpapper är ju väldigt bra. Vi gjorde en resa ut på landsbygden till en lokal bonde som hade ett tjugotal mjölkkor, och tre anställda som bodde där och tog hand om djuren. Anläggningen var mycket enkel och det fanns ingen elektricitet så t.ex. mjölkningen sköttes för hand. En ko i Tanzania producerar ca två liter mjölk per dag medan en svensk ko kan producera upp till 30 liter per dag. Här fick våra elever verkligen se på skillnaderna mellan att vara lantbrukare i Tanzania jämfört med Sverige.

Sedan var det helg och vi fick en underbar dag vid Indiska Oceanen där eleverna brände upp sig i solen medan vi vuxna njöt under parasollet tillsammans med två lärare på från KEC. Sådana här dagar och stunder tillsammans är väldigt värdefulla eftersom det blir många samtal där vi jämför våra länder, diskuterar kultur, utbildning, synen på manligt och kvinnligt osv. Söndagen innebar kyrkobesök och sightseeing i Dar es Salaam.

Följande vecka deltog vi lektioner på skolan där våra elever informerade om Sverige och vår utbildning och fick ta del av tanzaniska skoldagar, vilket var mycket lärorikt. Vi hann också med en tur till Bagamoyo och även till Mikumi nationalpark. Ett fantastiskt program!

Besök på Kvinnerstaskolan

I oktober 2009 kom våra tanzaniska vänner på besök och de var åtta studenter

Här anländer vi till flygplatsen i Dar es Salaam.

Besök på kogård på landsbygden.

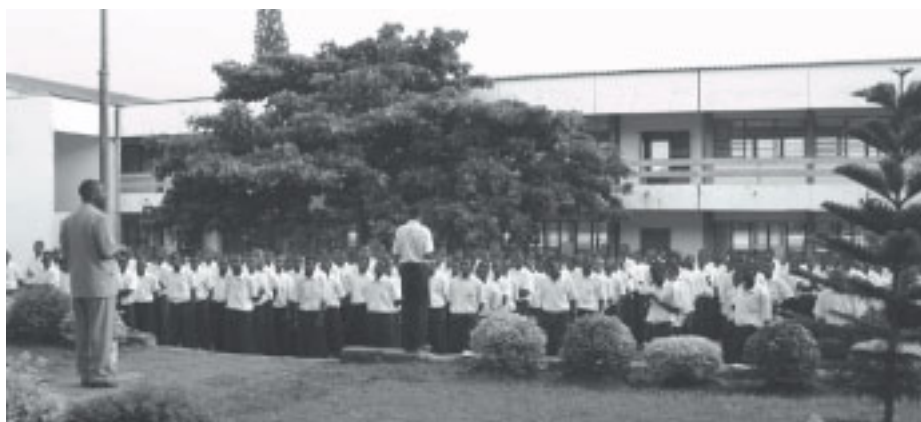
och tre lärare. Vi hade förberett deras besök noggrant eftersom vi ville att de skulle känna sig lika välkomna som vi gjorde hos dem. Det blev tre fullspäckade veckor som innehöll skolverksamhet men också lite resor och turism för att de skulle få se olika delar av Sverige.

På skolan var nog huvudattraktionen att få köra traktor. I Tanzania läser man om hur man kör men det finns inga maskiner att åka på så det var så klart väldigt spännande. Gästerna var lite förundrade över att våra flickor rattade de stora tunga maskinerna utan problem. De fick också vara med på lektioner där de fick köra häst, hälsa på i djurhuset, vara med och arbeta i ladugården och plocka äpplen. Vi gjorde många studiebesök på gårdar med robotmjölkning men även småskaliga jordbruk och ekologisk odling, skogsbruk och olika landsbygdsprojekt.

På kvällarna var det en del skolaktiviteter eftersom Kvinnerstaskolan har ett hundratal elever som bor på internat. Det var taco-kväll, arrangemang med den lokala Afrikagruppen, uppträdande av våra elever och våra gäster samt spökvandring bland annat.

Våra gäster fick besöka svenska kyrkor, Örebro slott, Stockholm med olika

museer, Örebro universitet och lantbruksuniversitet i Uppsala m.m., så de var väldigt nöjda när vi vemodigt tog farväl en kylig höstkväll i slutet av oktober.

Morgonsamling på KSS.

Vad ger då ett sådant här utbyte?

För Kvinnerstaskolan har utbytet med KSS betytt att vår skola har fått ett större medvetande och intresse för ett land som är långt ifrån vår vardag. Våra elever kommer ofta från mindre orter och de har många gånger inte rest mycket eller träffat så många människor från andra delar

av världen. De är ofta uppvuxna i familjer som har levt i många generationer på samma plats och jobbat inom jord- eller skogsbruk. Genom vårt utbyte har de träffat människor som vuxit upp på liknade sätt fast i en helt annan del av världen och med helt andra förutsättningar för sina liv och sin framtid.

Jag hoppas och tror att de tanzaniska eleverna genom sitt besök här i Sverige har fått med sig kunskaper som de har nytta av i sitt framtida yrkesliv och de har också knutit kontakter i Sverige som de kan ha användning för. Det kan t.ex. vara praktikplatser eller framtida studier i Sverige men de har också fått vänner som de fortfarande har kontakt med.

Det som är så fantastiskt är att slutsatsen för både elever och personal på vår skola blir hur lika vi trots allt är, trots att vi bor i olika delar av världen och att livsvillkoren är så olika. I slutändan skrattar och gråter vi åt samma sak, vi vill att det ska gå bra för våra barn i framtiden, vi vill ha ett jobb så att vi kan försörja oss och vår familj osv.

Det är med stor glädje och tacksamhet som vi på skolan ser på det här utbytet och det är vår förhoppning att det ska bli ett långvarigt samarbete.

Text o foto: **Eva Eriksson**
Svensk-engelsklärare Kvinnerstaskolan
Örebro

Gatubild från Kibaha.

Tidningskrönikan: Tidningsutgivning hotad

Habari-redaktionen har under en längre tid haft svårt att få fram tidningskrönikan, och det har varit stor eftersläpning. Vi skulle gärna se en uppdelning på flera personer som vill åta sig detta roliga uppdrag, kanske ett par månader var. Intresserade – hör av er till redaktionen!

Sammanställningen för januari har gjorts av Peter Keil i Göteborg. Återkommande är en konflikt mellan staten och några tidningar som ålagts "time out" samt frågan om Karumes eventuella tredje presidentperiod på Zanzibar, där partierna CCM och CUF börjat närma sig varandra.

Januari 2010

1/1 Zanzibar. CUF in i etern. I och med närmandet mellan President Amani Karume (CCM) och Seif Sharif Hamad (CUF, Civic United Front) så får även oppositionspartiet CUF tillträde till de statliga TV- och radiokanalerna, t ex i intervjuer med politiska ledare. (*An-Nuur, Habari Leo, Nipashe*)

2/1 TPDF planerar riva bostäder. Armén (TPDF, Tanzanian People's Defence Force) planerar att riva 120 bostäder i Kunduchi. Boende har klagat till civila myndigheter men hittills utan effekt. Orsaken sägs vara att de boende tagit sig in på militärt område. Ett liknande fall är under uppsegling vid Dar es Salaams flygplats och här gäller det mer än 300 hem. De som ska avvisas har erbjudits ekonomisk ersättning men hittills inte accepterat denna. (*Mtanzania, Mwananchi*)

Infrastruktur. Vattenproblem i Dar. Vattenbolaget hävdar att 45 % av stadens vatten går förlorat genom dåliga ledningar och olagliga anslutningar. "Om det inte läckte vatten i den här omfattningen så skulle vi kunna förse Dar med 100 % av dess behov" säger en talesman och tillägger att nästan hälften av kunderna inte betalar sina vattenräkningar i tid. (*Mtanzania*)

3/1 Ändring av Zanzibars grundlag? Krafter inom CCM föreslår att grundlagen för Zanzibar ändras så att President Amani Karume kan sitta en tredje 5-årsperiod för att genomföra de förändringar på öarna som islossningen mellan CCM och CUF banat vägen för. (*Mtanzania*)

F.d. premiärminister Lowassa – president?

Lowassa presidentkandidat? Det påstås att det finns krafter inom CCM som arbetar för att lansera Edward Lowassa som presidentkandidat, antingen i årets val eller 2015. Han kan ha stöd av fler än två tredjedelar i centralkommittén. (*Tanzania Daima*)

4/1 Journalister hotade. Bagamoyos DC (District Commissioner) hotar fångs-la journalister som rotat i distriktets ekonomi, efter reportage om skenprojekt som kostat distriktet minst 800 miljoner Tsh. Historien bottnar möjligen i en konflikt mellan DC Magessa Mulongo och DED (District Executive Director) Rhoda Nsemwa. (*Nipashe*)

Miljö. Regeringen tillåter jakt på 1 500 krokodiler. (*Majira*) Polis beslagtar 114 elefantbetar i Tanga. (*Nipashe*)

5/1 Karume-följetong. CCMs vice ordförande Pius Msekwa utesluter en tredje period för President Karume. Ändringar i grundlagen skulle ta långt tid och dessutom vara oförenliga med konstitutionens andemening (*Habari Leo*). Samma åsikt har departementssekreterare Hamza Hassan Juma (*Nipashe, 6/1*) och CCMs vice generalsekreterare Saleh Ramadhan Feruz. (*Tanzania Daima, 7/1*)

6/1 Revolutionsfirande på Pemba. Ledare från CCM och soldater ska skeppas över till Pemba (CUFs starkaste fäste på Zanzibar) i samband med firandet av Revolutionsdagen. Källor hävdar att regeringen satsar mer än 900 miljoner Tsh på firandet, samtidigt som öns ekonomi är drabbad av att el saknas sedan den 10 december. (*MwanaHalisi*)

Tobaksodling tränger ut matgrödor. Odling av tobak ersätter matgrödor i Serengeti-distriktet. (*Nipashe*)

7/1 Järnvägen skadad av översvämning. Central Railway kommer en tid framåt att administreras från Dodoma i stället för från Dar, pga. häftiga översvämningar som skadat järnvägen i Kilosa, Morogoro-regionen. Omläggningen blir ett tillfälle att se över hela den viktiga tåg-förbindelsen. (*Mwananchi, Habari Leo*)

9/1 Utgivningstillstånd dras in. Regeringen har dragit in tillståndet för tidningarna Kulikoni och Leo Tena för brott mot pressetiska regler. Leo Tena

förhindras komma i tryck pga. pornografiska bilder, medan Kulikoni avstängs för en historia om soldater, som påstås ha fuskat i nationella examina. (*Tanzania Daima m.fl*)

10/1 Media. Reginald Mengi, ägare till tidningarna Nipashe, Guardian on Sunday, Lete Raha och Alasiri har stängt av alla reportrar i 30 dagar. Beslutet togs dagen efter en av hans tidningar, Kulikoni, hade förbjudits publicering i 90 dagar av Ministern för kultur och media George Mkuchika. (*Mwananchi*)

11/1 Dålig elförsörjning på Zanzibar. De ständiga elavbrotten på Zanzibar har fått flera företag att gå omkull, bl a nämns ett par mineralvattenfabriker; likaså drabbas hotell inom turistnäringen. (*Nipashe*)

Politik. President Jakaya Kikwete har under en mottagning manat utländska diplomater att inte blanda sig i det kommande valet. Presidentens uttalande har förgarat Hamad Rashid, ledare för oppositionspartiet CUF som inte längre tror på en korrekt och rättvis valrörelse. (*Mwananchi*)

12/1 Media/Mengi affären fortsätter. Reginald Mengi är upprörd över att myndigheterna ger sig på tidningarna under ett valår. Bråket utgår från ett brev från registratören Clement Mshana, där han undrar om Kulikoni sålts på gatorna trots 90-dagarsförbudet. (*Tanzania Daima*)

Fiske inte längre gratis. Ministern för Jordbruk och Fiske, Dr John Magufuli, har undertecknat ett avtal med Japans Tuna Co-operatives Association, som kommer att ge Tanzania mer än 200 miljarder Tsh i licensavgifter och skatteintäkter. Avtalet ger Japan möjlighet att använda 30 trålare för att fiska efter tonfisk i Tanzanias ekonomiska zon. (*Tanzania Daima*)

Pembaborna känner sig förbisedda. En grupp äldste på Pemba menar att Pembabor, trots handslaget mellan President Amani Karume och CUF-ledaren Seif Sharif Hamad ännu inte representeras i Zanzibars administration. Man vill därför att Pemba skall avskiljas från Zanzibar (Unguja). De har även skrivit till FN för att få gehör för sina krav. (*Mwananchi*)

President Kikwete till diplomater: Blanda er inte i det kommande valet!

13/1 Zanzibar och Karume. President Karume meddelade vid firandet av den 46e revolutionsdagen att han inte tänker kandidera för en ytterligare presidentperiod "eftersom grundlagen hindrar detta".

14/1 Ny vändning i Karume-följetong. En islamisk organisation, UAMSHO arbetar för att CCM och CUF ska bilda en koalition under Karumes ledning, med Hamad som premiärminister. (*Nipashe*)

Tjuvjakt i Rungwe. Närboende och andra kring Rungwe skogsreservat (gränisar till Ruaha National Park) klagar på intensiv tjuvjakt. Snart finns inget kvar att skydda säger de, och anklagar myndigheterna för samarbete med de kinesiska handlare som påstås ligga bakom jakten. Reservatsvakterna klagar på bristande resurser. (*Mtanzania*)

15/1 Demonstration på Zanzibar. CUF planerar en massdemonstration för morgondagen för att stödja avspänningen mellan President Karume och CUFs generalsekreterare Seif Sharif Hamad. (*Tanzania Daima, An-Nuur*)

Kisarweskokogen skövlas. Liksom i Rungwe (se 14/1) anklagas kineser för att ligga bakom skogsskövling i Kisarawe ett par mil SO om Dar. (*Mwananchi*)

17/1 Ngorongoro-bor stämmer DC. Åtta bybor har gått till domstol för att få rättelse mot sin DC, som de anklagar för att ha bränt ner deras hus. (*Mtanzania*)

18/1 Bagamoyo. 900 miljoner Tsh som skulle ha använts för utvecklingsprojekt i Bagamoyo har försvunnit. DC Magesa Mulongo bekräftar att projekten aldrig kommit i gång och att pengar för projekten inte syntts till. Detta händer samtidigt som Premiärminister Mizengo Pinda skulle rest till Bagamoyo för att inspektera projekten. (*Mwananchi*)

19/1 Bagamoyo och pressfriheten. Skandalen rörande 900 miljoner Tsh avsedda för utvecklingsprojekt som försvunnit i Bagamoyo tog en ny vändning då DC Magesa Mulongo anklagade två reportrar för att ha avslöjat hemliga uppgifter. Grace Semfuko på Star TV och frilansjournalisten Zainab Kihate har nu blivit avstängda från sina arbeten i ett år i kustregionen. Pressklubben i kustregionen tog beslutet med motiveringen att de två reportrarna "uppmuntrat konflikten mellan de två distriktspolitikerna." (*Mtanzania*)

Zanzibars president Karume nu överens med CUF oppositionens Sharif Hamad.

20/1 Trafikpolisen. Elva polisbefäl uppges ha blivit arresterade som en följd av ett reportage i TV-kanalen TBC om mutor på vägarna. (*Habari Leo*)

21/1 Trafikpolisen. Med anledning av gårdagens artikel om mutor inom trafikpolisen så reses nu krav på att dess chef, James Kombwe ska avgå. (*Rai*)

CCM-firande. Med anledning av CCMs 32-årsjubileum planeras ett jubileumsfirande under en veckas tid. Festligheterna börjar den 31 januari i Bagamoyo där Zanzibars President Amani Karume kommer att vara hedersgäst och avslutas den 6 februari på Mnazi Mmoja med tal av President Jakaya Kikwete. (*Mtanzania*)

22/1 Nytt parti. En ansökan om ett nytt politiskt parti har lämnats in till registratören. Ledarna sägs vara Richard Kiyabo som partiordförande och Renatus Muhabi som generalsekreterare. Registratören förnekade all kännedom om eventuella bindningar till CCM, något som påstås tidigare i pressen. De politiska färgerna är blått, gult, svart och grönt vilket ligger nära CCMs färger. (*Mwananchi, Tanzania Daima*)

23/1 Zanzibar. President och partiordförande Jakaya Kikwete och vice ordförande Pius Msekwa väntas till Zanzibar för ett partimöte. Man väntar sig att turerna kring Presidenten på Zanzibar, Amani Karume, kommer att diskuteras. Karume själv är för närvarande i Storbritannien för en medicinsk undersökning. (*Majira, Mtanzania, Mwananchi*)

Det nya partiet CCJ. Toppolitiker inom CCM sägs vara oroliga med anledning av registreringen av ett nytt parti, CCJ. Säkerhetstjänsten har fått i uppdrag att identifiera personerna bakom partiet.

Det nya partiet avser att vara klart med registreringen i mars, så att man kan delta i valet i oktober. CCMs generalsekreterare tycks ta saken med ro och säger att alla har rätt att bilda ett parti och att denna frågan inte är något att ligga sömlös för. (*Majira, Mwananchi, Nipashe m.fl.*)

25/1 Bagamoyo och miljonerna. Premiärminister Mizengo Pinda har rätt DC i Bagamoyo, Magesa Mulongo, att upphöra med "sin arroganta ledarstil". Vid Pindas besök i Bagamoyo nyligen avstängdes DED Rhoda Nsemwa pga ekonomiska oegentligheter. Vid ett seminarium, organiserat av Care International vägrade Mulongo att läsa upp sitt tal om inte reportern från Star TV, Grace Semfuko, först kastades ut, eftersom hon blivit suspenderad från att arbeta som journalist i regionen. Mediafolk menar dock att en regional pressklubb inte har någon rätt att suspendera journalister. Ett överklagande ligger hos MCT (Media Council of Tanzania). (*Nipashe, Mtanzania*)

26/1 Zanzibar. Något klart besked om en eventuell senareläggning av valet

i oktober har ännu icke fattats. En parlamentsledamot hävdar att en regering för nationell enighet måste underkastas en folkomröstning. Vice-President Dr Mohammed Ali Shein sade i ett tal att han som infödd Pemba-bo inte vill se att försoningssamtalen bara rinner ut i sanden. (*Majira, Nipashe, Habari Leo, Mtanzania*)

29/1 Försoningen CCM-CUF. CUF föreslår en formel för maktdelning på Zanzibar mellan CCM och CUF efter en folkomröstning i maj. Efter oktobervalet skall det största partiet i valet få presidentposten och det näst största partiet får premiärministerposten. CCM ledamoten Haji Haji menar däremot att hur man går till väga med en maktdelning borde komma efter valet, och tillade under stort bifall från sina supportrar: "Maktdelning har misslyckats i Kenya och Zimbabwe och kommer också att misslyckas på Zanzibar. Den enda lösningen är att gå tillbaka till enpartisystemet." (*Nipashe, Habari Leo, Tanzania Daima, Majira*)

Biobränsle. Expert från Världsbanken manar till försiktighet vad gäller odlingar för biobränsle. (*Majira*)

30/1 CCJ en papperstiger. Partisekreterare John Chiligati meddelar CCM-medlemmar att de inte behöver oroa sig för avfall från CCM: "CCJ är en papperstiger. De är inte ens klara med sin registrering, och den kommer inte att vara på plats till valet." CCJs ordförande Richard Kiyabo säger däremot att registreringen kommer att vara klar i god tid innan valet i oktober. (*Tanzania Daima, Nipashe m.fl.*)

31/1 Zanzibar. Premiärminister Shamsi Vuai Nahodha lovar att Zanzibars regering ska genomföra oppositionens motion om maktdelning. Motionen bifölls enhälligt i parlamentet. CCMs partisekreterare John Chiligati menade i sin tur att motionen var en historisk seger för alla på Zanzibar. (*Mwananchi, Majira, Nipashe*)

El-bistånd. Zanzibars regering har vänt sig till givarländer för hjälp med generatorer för att klara av behovet av elkraft på öarna, en kris som varat sedan den 10 december i fjol. Regeringarna i Storbritannien, Norge och Sverige har lovat att bistå, men det var inte uttalat när generatorerna kunde levereras. (*Nipashe*)

Premiärminister Pinda åkte till Bagamoyo för att se projekt – fanns bara på pappret!

Norske studenter med lærerpraksis på Kibaha

Siden midt på 1990-tallet har samfunnsfag-studenter fra Høgskolen Stord/Haugesund (HSH) hatt ekskursjoner til ikke-europeiske områder. Fra 2003 har et studieprogram for *global utvikling og flerkulturell forståelse* hatt Øst-Afrika, og spesielt Tanzania, som reise- og studiemål.

Høgskolelektorene Sigurd Sandvold og Svein Andersland har vært sentrale i planlegging og gjennomføring, og flertallet av studentene har vært knyttet til lærerutdanningen på Stord. Årets (februar 2010) hovedtema har vært *utvikling og bistand*, men denne gangen satte trafikale problemer i Dar-es-Salaam-området en stopper for studentgruppens besøk til Kibaha.

Høgskolelektorene Svein Andersland og Sigurd Sandvold har hatt ansvar for ekskursjonsopplegg fra HSH til Øst-Afrika.

Foto: H. Haugen

Undertegnede og tidligere kollega ved HSH, Sven Petter Arnesen, underviste begge ved Kibaha Secondary School (KSS) for ca 40 år siden. Etter mitt besøk på Kibaha høsten 2006 og etablering av Kibaha Nordic Teachers Association (KNATA) fikk vi i stand en mer direkte kobling mellom Kibaha Education Centre (KEC) og HSH. Sandvold og KEC direktør Swai ble koblet sammen for planlegging av en ny ekskursjon til Tanzania vinteren 2007, nå med spesielt opplegg for besøk på Kibaha.

Lærere og studenter fra Norge fikk ikke bare stikke innom Kibaha, men de fikk en storslagen mottakelse med omvisning, samtaler med lærere på KSS og et stort opplagt møte med de lokale studentene. Opplegget oversteg langt de forventninger en hadde på forhånd, slik at både norske lærere og studenter følte en viss forlegenhet over ikke å ha forberedt taler, sid 14 - Habari 2/2010

KSS studenter framfører nasjonalsangen sin for de norske gjestene.

Foto: S. Andersland

bilder og evt. gaver fra hjemlandet. De ble også imponert over studentenes faglige og generelle kunnskapsnivå.

Avtaler om praksis

Besøket var i alle fall så vellykket at de fikk avtaler om praksis for noen av de norske lærerstudentene ved en primary school på Kibaha det neste året, og nytt besøk for en ny studentgruppe. En av dem som hadde praksis der, Line Steine Oma, forteller selv om erfaringene sine:

Første besøk på Kibaha var i februar 2007. Da reiste vi sammen med utviklingsstudier på HSH. Vi fikk full omvisning på skolen. Det var veldig høytidelig og vi ble tatt svært godt imot. Lærerne var med på en spørsmål/debatt-runde med en stor forsamling av studenter. Etterpå sang studentene/elevene den tanzanianske nasjonalsangen.

Vi fikk også se sovesalene og hilse på presidentens sønn. Mange av elevene vil utveksle mailadresser og telefonnummer. På lærerrommet fikk vi hilse på lærere og ble servert god lunsj. Alle måtte

presentere seg. Det var en svært varm dag og vi ble veldig "kokte".

Etterpå fikk vi også en rask omvisning på helsesenteret.

Vi var fem jenter som tok initiativ til å ha praksis på skoler i Tanzania i februar/mars 2008. Vi tok da kontakt med Kibaha Education Centre som formidlet kontakt med Kibaha Independent Pre & Primary School (KIPS). Først fikk vi om-

KSS-studenter på en av sovesalene; studenten t.h. er sønn av Tanzanias president Kikwete som også har gått på skolen.

Foto: S. Andersland

Klassen ved KIPS hvor Line hadde sin undervisningspraksis i februar 2008. Bak t.h. står Line sammen med klasselæreren Bw. Nyendeza. Foto: Line Oma

visning på Kibaha Secondary School og fikk være med lærere i deres timer. Dette var noe både vi og lærerne satte pris på. Nivået på elevene var derimot så høyt at vi foretrakk praksis på KIPS. KIPS var velutrustet og lærerne var meget dyktige. Elevene var også veldig flinke. Nivået var svært høyt. Store deler av undervisningen var på engelsk og de fleste elevene behersket språket svært bra. Mange av elevene bodde på skolens internat. Elevene hadde egne bøker og egne skolepulter. Skolen disponerte også et datarom, men

kvaliteten på maskinene var, fra vårt norske utgangspunkt, i relativt dårlig stand. Det var heller ikke internettforbindelse. Vi fulgte hver vår lærer og klasse. Vi ble derfor godt kjent med lærere og klassen. Vi hadde også med bilder fra Norge som vi viste i klassene våre. Dette vakte begeistring.

Den uka vi tilbrakte i Kibaha bodde vi på et greit hotell. Vi vandret litt i gatene og var på bar der geitene vandret mellom beina våre.

Kontrasten til en offentlig skole nærmere Dar es Salaam var stor. Jitihada Primary School var langt mindre utrustet og få snakket godt engelsk. Derfor ble det vanskelig å gjennomføre praksis der, i forhold til på KIPS.

Det var nok en litt annerledes praksis for norske lærerstudenter, men den var verdifull for å sette våre nordiske forhold i perspektiv.

IKT masterstudium

Kontakten med mellom HSH og KEC fortsetter. I forbindelse med KNTAs initiativ for å skaffe bedre datautrustning ved KSS, har tilsatt og studenter ved HSH sagt seg villige til å bidra med opplæring i pedagogisk bruk av utstyret. Her tenker en altså ikke i første rekke på den tekniske opplæringen – som gjerne kan gjøres lokalt. Men siden HSH er den lærerutdanningen i Norge som har spesialisert seg mest på integrering av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i læringssammenheng, mener en å kunne bidra til bedre og mer effektiv utnyttning av utstyret når det kommer på plass. Ved HSH har en et eget masterstudium innen IKT i læring, som er både na-

sjonalt og internasjonalt anerkjent. Disse studentene burde kunne bidra med f.eks. opplæringsprosjekt på Kibaha, for lærere både på primary og secondary level som del av sine masteroppgaver.

En annen aktuell spesialitet ved HSH og samarbeidende institusjoner er nettbaserte studieopplegg, noe som har vært praktisert både nasjonalt og i internasjonale sammenhenger. Dette omfatter bl.a. to nettbaserte kurs på masternivå, der innholdet i *e-Teaching I* and *e-Teaching II* gir opplæring i nettbasert undervisning gjennom selv å være nettstudent. De senere åra har disse kursa samlet mange ”studenter”, dvs. lærere og professorer, fra utviklingsland der en har problem med utdannings-kapasiteten. Her har flere tanzanianere deltatt, men foreløpig ingen fra Kibaha. Dette burde åpne for nye samarbeidsprosjekt med KEC når en får infrastrukturen på plass.

Selv om det i 2010 ikke ble noe av studentbesøket fra HSH på Kibaha, er det å håpe at kontakten opprettholdes og kan føres videre, til glede og utbytte for begge miljøer.

Harald Haugen

Harald Haugen, Tyselio 18, N-5416 Stord, Norge; harald.haugen@hsh.no

Tidligere førsteamanuensis i IKT i læring, ved Høgskolen Stord/Haugesund; www.hsh.no

Lærer i fysikk og matematikk ved KSS, mars 1969 – august 1971.

Lekeplass med læringsmiljø.

Foto: L. Oma.

Fra inngangen til KEC ved hovedveien.

Foto S. Andersland

Kibaha Water Project 10-årsjubilerar

Gotland kommuns och Kibaha Town Councils lyckade projekt för att stärka lokal demokrati, spara miljön och förbättra vatten- och avloppsanläggningar för Kibaha Education Centre.

Det började med jubileum och oro för vattenledningar i asbestmaterial.

År 2000 togs de första kontakterna för det som kom att utvecklas till ett partnerskap mellan Gotlands kommun och Kibaha Town Council. Initiativtagare till samarbetet var Bertil Melin, född och bosatt på Gotland.

Under 60-talet var Bertil ansvarig projektledare för Nordiska Ministerrådets bistånd till anläggandet av Kibaha Education Centre (KEC). Bertil gjorde ett fantastiskt jobb och när centrets verksamhet började blev Bertil Melin dess första verkställande direktör under de första åren. Bertils insatser uppskattades mycket av de tanzaniska myndigheterna, folket i Kibaha, personal och elever. För att hedra Bertil blev han och hans sambo inbjudna till firandet av centrets 30-årsjubileum. Under besöket firades det med pompa och ståt men det diskuterades också praktiska detaljer. Bertil kom fram till att personalen vid KEC borde ges en ordentlig utbildning i arbetarskydd för hantering av asbestos.

God dag, jag heter Bertil Melin och tänker skicka er till Afrika!

Gotlands Kommun med Bertil som primus motor ansökte om medel för insatserna. Kommunens experter att genomföra utbildningen var Jonas Aaw och Leif Eriksson. SALA IDA, som är Sveriges kommuner och Landstings bolag för handläggande av biståndsmedel, beviljade bidrag för en insats som täckte resor, löner och övriga omkostnader.

Omfattande utbildning hölls för KECs personal i arbetsmiljö och de skyddsåtgärder som behövs för reparation av rörledningar samt också hur asbesthaltigt material kan deponeras.

Kurserna var mycket uppskattade. Som de specialister de är inom VA-teknik blev Jonas och Leif också inkopplade på andra VA-problem på centrets anläggningar.

I bakgrunden som oavlönad samordnare fanns hela tiden Bertil Melin. Så föddes samarbetet mellan Kibaha och Gotlands kommun.

Samarbete på distans

Under de följande åren pågick ett tekniskt vänortssamarbete på distans. Jonas ville gärna utveckla samarbetet och föreslog hösten 2004 Tekniska förvaltningens direktör, Per Lindskog, att bidrag skulle sökas från SALA IDA för en mer omfattande insats och med Bertil Melin som samordnare. Per var positiv men tyckte det var tveksamt med Bertil som nu närmade sig de nittio. En yngre person behövdes och jag blev tillfrågad och ställde förstås upp!

Kommunalt Partnerskap Nord Syd

Jag var då nyligen anställd på kommunens driftavdelning och med flerårig erfarenhet från biståndsarbete i Afrika. Under Per Lindskogs ledning som ansvarig för projektet i Gotlands kommun och med överste F S Swai som ansvarig i Kibaha Township satte jag samman en ansökan till SALA IDA om utökat samarbete med Kibaha Township. Ansökan ställdes inom ramen för Sidas program Kommunalt Partnerskap Nord Syd, (KPNS). Ansökan omfattade dels åtgärder för stärkande av lokal demokrati och dels miljöåtgärder och utrustning av KECs vattenanläggningar. Ansökan beviljades och bidrag erhöles, dels för ledning och samordning av insatserna och dels för projektinsatserna som sådana, dock endast för rese- och lönekostnader men inte för material och reservdelar som så väl behövdes i projektet.

Försommaren 2006 bildades en kommitté för ledning och samordning varefter en delegation om fyra personer från Gotland reste till Kibaha och KEC för projektöverläggningar. Detta följ-

des av motsvarande besök från Kibaha samt direkta projektinsatser då personal från Gotlands driftavdelning besökte Kibaha senare under projektåret. Projektsamarbetet har fortsatt och pågår fortfarande med som regel ett årligt besök för ledning och samordning och ett årligt besök inom vattenprojektet i Kibaha och motsvarande besök från Kibaha på Gotland. Årligen har två tekniker/montörer från KEC och Kibaha Town Council (KTC) gjort ett studiebesök på Gotland. Besökarna har i stor utsträckning följt med driftavdelningens ordinarie personal i deras skötsel- och underhållsarbeten av anläggningarna.

Sammantaget har upp emot ett 15-tal Tanzanier fått tillfälle att besöka Sverige och Gotland under den tid projektet pågått och ungefär samma antal svenskar har besökt Tanzania och Kibaha. Jag är övertygad att utbytet har varit av nytta för båda parter. Vi svenska besökare har fått en ökad förståelse för uländers problematik och livsbetingelser samt upptäckt att Tanzanierna är otroligt trevliga och tillmötesgående. De Tanzaniska besökarna har uppskattat besöken och fått en ökad förståelse för oss svenskar.

KECs vattendistribution och projektets målsättning

KEC är anslutet till överföringsledningarna från de två huvudledningarna till Dar es Salaam från Ruwu, men vattnet har lågt tryck. KEC har därför en egen anläggning för distribution av vattnet till de ca 4 000 personerna som bor inom centret.

Distributionsanläggningarna är genomgående i mycket dåligt skick. Mycket av utrustningen har använts sedan centret byggdes på 60-talet. Ledningsnätet är bristfälligt med mycket läckage. Driften av anläggningarna behöver förbättras. Mycket av vattnet slösas bort genom att vattnet endast distribueras vissa tider på

Ingenjörer från Gotland diskuterar ritningar med direktör Swai.

dygnet och vid påsläpp läcker ut genom öppna kranar. Många gånger finns inget vatten att distribuera eftersom överföringsledningarna ofta stängs av.

Det är projektets målsättning att anläggningarna skall renoveras i sin helhet. En omfattande kartläggning av fel och brister har utförts i samarbete mellan parterna. Stöttestenarna har varit brist på pengar från båda parter sida. Gotlands kommun kan inte ge anslag till vattenanläggningarna i Kibaha. ICLD kan endast bevilja mindre anslag för nyckelutrustning till projektet. KTC har tydligen svårt att fördela de anslag de har så att reinvesteringar inom vattendistributionen utförs. Projektet har därför arbetat hårt för att hitta pengar till upprustning. Sökande efter pengar har fört med sig att projektet beträffande upprustning blivit försenat i årtal. Genom hårt arbete av personalen på Gotland har dock sponsorer lyckats knytas till projektet. Sponsorer, i huvudsak företag inom VA-branschen, har bidragit med material till betydande belopp. Tillsammans med ett anslag för "nyckelutrustning" har merparten av utrustningen fått fram och en container med komplett prefabricerat rörmaterial, pumpar och elutrustning är nu på väg till Kibaha. Containern beräknas nå Dar es Salaam runt den 6 maj 2010.

Mussa och Saidi tittar på rörläggningsarbeten på Gotland.

Karl Henry Olsson tittar på en pumpstation i Kibaha.

Mussa och Saidi lämnar en gåva från Kibaha till Bertil Melin.

Bra resultat i projektet men brist på tid och pengar

Kibaha Township har under projektets gång nått status som Town Council (KTC). De sista åren har projektsamarbetet med KTC ökat och formaliserats. KTC har en omfattande landsbygd med ca 50 000 personer bosatta i mindre byar och tätbebyggda mindre samhällen längs huvudvägen mot Morogoro.

Kibahaprojektet har i stort varit lyckat och framgångsrikt med goda resultat. Men det har också funnits, och finns, fortfarande stora problem. Problemen är främst arbetstid och pengar. Då det gäller pengar har upprustning av KTCs vattenanläggningar i huvudsak blivit lidande. Gotlands kommun kan inte ta pengar ur kommunkassan för att reparera vattenverk i Tanzania. Visserligen täcker erhållna bidrag kostnaderna för resor, löner och uppehälle. Men för inköp av utrustning och material ges endast ett mindre bidrag till nyckelutrustning.

Kibaha Town Council har via bidrag från Tanzaniska vattenministeriet kunna bidra med medel för upprustning av KECs rörnät. Redan nu har vattenförsörjningen förbättrats betydligt. Sammantaget skall de planerade insatserna kunna ge KEC en vattenförsörjning under alla dygnets timmar. En klar skillnad mot förhållandet när projektet började med vatten några gånger om dagen.

Framtiden i projektet

Inom projektet är det väl beställt med kvalificerade ansvariga, och ansvariga som också brinner för sin uppgift. Jag har dragit mig tillbaka med tillförsikt och vet att projektet kommer att blomstra och vara ett projekt parterna kommer att kunna vara stolta över.

Text o foto: **Karl-Henry "Kalle" Olsson**

Kwaheri Kibaha

KSS News var en publication från Students Council, Kibaha Secondary School. Nedanstående är ett insänt bidrag till tidningen från en student i Form VI av den första elevgrupp som genomgick skolan. Det handskrivna originalet har ställts till redaktionens förfogande av den lärare, Birgit Selander, som var redaktör för Students Council under den aktuella perioden.

Kibaha! Out of the unknown bush, 24 miles from Dar es Salaam on the Morogoro Road, there now stands a glorious site—a health centre and an agricultural institute flanking on all sides a modern Secondary School, Kibaha Secondary School. To claim that the site was not well chosen there is nothing but a surrounding bush of an equatorial monsoonal nature is tantamount to denying the very essence for which the school was founded. The buildings are good and can fair better than most of the schools in Tanzania today. Indeed, this is an admirable fact but is that the only characteristic of a school? Far from it. And my categorical answer on the negative becomes obvious and need no elaborate scrutiny. And if Kibaha Sec. School should prove an academic failure, then the well intentioned £2 million grant of the Nordic-Tanganyika Project is a total fiasco. But to make such a prophesy at this stage, however, may be far short of sightedness, though my fellow pioneer students (those in Form VI) have rather a gloom look on the matter. In any case we have labored laboriously and we have the highest hope of bringing repute to ourselves and to the School during the coming examinations—H.S.C. in November (1966).

As construction works near completion, there are now diminishing returns to the rumbling noise around the school. But the year has come to an end and those who will be here next year may still find the vile some roars of the caterpillars close at hand. For the whole past two years construction works at the school have forged ahead at high pressure and these have been quite detrimental to

sid 18 - Habari 2/2010

peaceful study of the busy candidate pioneer students.

But will this solely have to topple the scale? An explanation to that effect must be sought from elsewhere—very likely in the classroom itself. Books have been found wanting (some are being issued when there are only four weeks to the examinations), the library inadequate, and more important perhaps in the unfamiliarity of a Scandinavian education system to the British system requisite of G.C.E. Advanced Level. But as astute students we have ridden against all these odds and where we seek personal glory by passing deservedly well, our passing will also be a historical achievement not only for Kibaha Secondary School alone but for the country at large.

The School has suffered from a missing tradition—we could not build a tradition within two years – and during the course of these two years the life at the school has marred by a conflicting intermixture of British colonial heritage, Scandinavian and local African (or should we call it Tanzanian) traditions. This does not make good reading but we are a growing body and out of this body we shall triumph in our way, enmeshed in an acceptable tradition and hopeful of a peaceful coexistence in our future society.

Elever på Kibaha Secondary School 1966 med rektor och studierektor. Foto: Staffan Lundqvist

KIBAHA! Again this nonentity pervades my mind and I only hope that I should return here after a year or two to find completed the work envisaged by the Nordic Tanganyika Project. Out of the empty bush there is created existence, existence that will remain a legacy for our future generations. And to my fellow students who are staying behind I must in conclusion wish you a happy stay and successful career in your future studies. Hold your time. To members of staff, my abounding gratitude, and to my fellow Six Form leavers, let us go out in the world (in Tanzania certainly) and pull together our resources for a thorough nation-building campaign.

KWAHERI KIBAHA!

Leonard M.M. Makoye

Pioneer student, Form VI Arts, 1966

Ur Daily News, Dar es Salaam, måndag 18 januari 2010.

Bushbaby i Kibaha

I sina memoarer om Kibahatiden på 1960-talet skriver min far Per Falck: ”Det råder inga som helst tvivel om att Harriets tid i Tanganyika/Tanzania/Afrika kom att påverka hela hennes framtid. Inte långt efter vår ankomst till dåvarande Tanganyika fyllde hon åtta år, en ålder då intrycken från vardagslivet lämnar outplånliga spår. I ett brev hem från Bagamoyo vid tiden för vår första jul i det nya hemlandet sade hon åt mig, att ”Vet du, jag kan inte mera känna mig arg, när jag är så lycklig”.

Ni som känner mig vet hur rätt min far hade och att jag därefter arbetat och levt med min egen familj i Tanzania till och från i över sju år. Men dessa rader ska jag ägna åt några av mina tidiga minnen från Kibaha, sett ur ett barns perspektiv.

Tillvaron för oss nordiska barn i Kibaha var utan tvekan spännande, rolig och åtminstone kändes trygg. Jag gick i Nordic Primary School tillsammans med andra nordiska barn till de nordiska experterna. Redan i början av vår vistelse inleddes skolans verksamhet med sju elever och Margaretha Olsen och Kicki Fernö som omtyckta lärare.

Undervisningsspråket blev engelska och läroplanerna upplagda enligt samnordisk modell, men i modersmålen skedde undervisningen på de enskilda föräldrarnas initiativ. Vi älskade vår skola! På väg till skolan var jag som oftast full av energi och hoppade av och an över diket vid sidan av vägen. En morgon befann jag mig vid ett hopp rakt över en jättephtonorm som låg i diket och kikade upp på mig. Jag ångrade bittert efteråt att jag genast sprang hem och rapporterade om ormen, för den blev därmed inte långlivad (och jag älskade alla djur!). Men den hade svalt något stort innan den dödades och vi barn stod i ring runt och såg hur magen sprättades upp och en stor svart hund uppenbarade sig i magen.

En dag fick vi lov från skolan och uppmanades ställa oss vid vägkanten och vinka. President Nyerere skulle komma på Kibahabesök. Vi blev strängt tillsagda att niga eller bocka och säga: ”How do you do, Sir” och att detta var det enda vi fick säga till honom. Efter flera timmars väntan dök slutligen en bilkaravan upp anförd av en lång rad poliser på motorcykel. En av bilarna bar Tanzanias och Kinas flaggor och ur den steg ut först Nyerere och sedan Maos utrikesminister Chou En-lai. Av någon anledning fick jag hälsa på Nyerere och var beredd på vad jag lärt mig. Men istället klappade

Nyerere mig på huvudet log brett och sade ”Hujambo?” Och jag svarade utan att tveka ”Sijambo” men kom ihåg att niga i varje fall. Jag älskade hans leende!

Ett av mina starkaste minnen från min lyckliga barndom i Kibaha var när vi kom körande på kvällen från Dar. Plötsligt, ca tre km från hemmet, dök en stor lejoninna upp på vägen framför bilen. Nu trodde mina föräldrar antligen på mig när jag berättat att jag ofta hört lejon ryta vid solnedgången. Jag brukade sitta ute i trädgården på kvällarna och fira solnedgången med mina katter och det var då jag ofta hört dovt rytande från bushen. Kibaha var väldigt vilt på 60-talet. (Så sent som 1990 då jag bodde med min man och förstfödde son i en annan del av Tanzania kunde vi läsa i tidningen att två barn tagits av lejon i Kibaha District.)

När jag fyllde 10 år fick jag en svart cykel som jag kallade Mwafrika. Detta var min bästa present någonsin. Nu var jag fri och kunde ta mig vart som helst. Jag spenderade fritiden med att cykla längs små stigar i bushen, ensam eller ihop med någon av mina kompisar. Blev bekant med alla träd och buskar, såg warts, impalas och vackra fåglar. Bushen blev min bästa vän och jag kände mig totalt trygg i dess vaggga. Att jag sedan hade skråmor, blåmärken, taggar i fötterna och insektbett var en total bisak.

En dag överraskades vi plötsligt av ett flygplan, som flög så lågt över taket till vårt hus att våra slingerväxter fick sig en ordentlig omskakning. Endast några sekunder senare kom min lillasyster Tese inrusande och sade att ”ett flygplan har

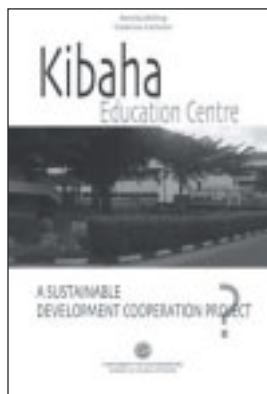
ramlat ned utanför vårt hus!”. Riktigt så dramatiskt var det nu inte, men faktiskt stod där ett litet fyra personers sportplan mitt på vägen. Piloten berättade att bensinmätaren plötsligt hade droppat ned till noll trots att det ännu borde ha funnits bränsle kvar för åtminstone fyrtio minuters flygning. Först hade han tänkt landa på idrottsplanen, men den var ännu i så ofärdigt och gropigt skick, att han beslöt sig för att gå ned på vägen i stället. Det var naturligtvis en stor risk, för trafiken där var ganska livlig. Vi barn hjälpte till att rulla in planet på en sidoväg, där den fick stå till följande dag då bensinpåfyllning kom per bil och flygfärden kunde fortsätta. Och så fick en spännande dag sitt lyckliga slut precis som de flesta andra dagarna i mitt Kibaha.

Harriet Rehn

Agronom Harriet Rehn arbetar på jordbruksdepartementet. Hon har arbetat två perioder i Tanzania och även i Etiopien samt ingår i Svetans styrelse sedan många år.

“Kibaha Education Centre A Sustainable Development Cooperation Project?”

by Annika Billing and Catarina Carlsson. Abstract made by Staffan Lundqvist with kind permission of the authors.

Foreword

The two master thesis, which this publication is based on, focused on sustainability in Development Cooperation projects. We came in contact with Kibaha Education Centre (KEC) when studying in a master programme in Global Studies at the University of Gothenburg during an in-depth course in Development Cooperation in Africa.

Kibaha Education Centre started out as the Nordic Tanganyika Project in the early 1960s, one of very few joint Nordic development cooperation projects. The project was developed in close cooperation with the Tanzanian government with the objective to provide the newly independent country with much needed education. Since the project was handed over to Tanzania in 1970 it has continued to adapt to the changing needs of Tanzania in order to meet the original objective, providing education.

When the location for the Nordic Tanganyika Project was chosen some fifty years ago, the Kibaha area was very scarcely populated bush-land. Today Kibaha is the capital of the Pwani Region (previously called Coast Region) and a bustling town and the home of thousands of people.

In a time when development cooperation is once again very much questioned, the authors felt it very important to highlight a positive example with the aim of finding out what had made this particular project survive despite very difficult economic circumstances.

Kibaha Education Centre today

The *Kibaha Education Centre* today is strikingly neat and tidy with well kept surroundings. There are few signs of the difficult economic conditions in Tanzania during the 1980s and 1990s, a time when the dormitories were overcrowded, the roads were full of potholes, and the textbooks used were the very books brought by the Nordics in the 1960s.

Despite economic difficulties Kibaha Education Centre has today come a long way since it was handed over to Tanzania. The educational institutions have grown. Originally there was one secondary school—today the Centre has three secondary schools. *Kibaha Secondary School* is still a boarding school for boys and a special school admitting students nationwide, *Tumbi Secondary School* is a day school for local boys and girls, and *Kibaha Girls' Secondary School* is to be a boarding school but remains a day school until dormitories are built.

What initially was Kibaha Training Health Centre eventually became the *Tumbi Regional Hospital*. At handover the health centre had 33 beds for in-patients, in 2008 Tumbi Hospital had 253 beds for in-patients and it also sees about 350 to 400 out-patients every day. One of its primary functions is to care for the many victims of the Morogoro road leading from Dar es Salam to Morogoro. The hospital is divided into a public and a private part. The private rooms hold four to five beds, for which patients have to pay 4,000 shilling a day. Single VIP rooms are also available.

Kibaha Folk Development College, which started out as a Farmers' Training Centre, primarily provides education to adults in the area. It offers longer courses of one year and includes motor vehicle mechanics, electrical installation and other vocational training. One of the most popular courses is agriculture and animal husbandry as favorable state loans for agricultural entrepreneurs are available upon completion.

In addition, Swahili, English, finance and social studies are compulsory for all students. The College also offers shorter, two month courses and holds seminars. It has the capacity for 200 students of

whom 140 live at the Centre and has a staff, teaching and non-teaching, of 50.

The commercial *Poultry Farm* at Kibaha Education Centre keeps 40,000 parent stock and produce 53,000 day-old chicks a week. The farm also includes a chicken feed production plant and a plant for producing egg trays. The poultry farm sells 212,000 day old chicks to small farmers every year. It has provided employment opportunities to youths at poultry farms and though selling boiled eggs on the streets around Kibaha.

KEC management and staff

Col. Swai has been the Managing Director of KEC since 1994 and he has worked towards changing the norms at the Centre and strongly stresses timeliness, correctness, organization, as well as keeping the grounds neat and tidy. Teamwork is encouraged in order to create a pleasant workplace without major conflicts. Strikes among both teachers and students are not uncommon in Tanzania, but it has never been a problem at Kibaha Education Centre.

Col. Swai describes the Centre as a community: “...where some are working with health, others education, and others the poultry. But they live as one community as one family and that to me is very satisfying.”

Kibaha Education Centre has a staff of about 900. The Centre has a special program for staff that have not graduated from secondary school called *Second Opportunity for General Education Advancement* (SOGEA). The staff are taught at the Centre to obtain secondary school level knowledge. The Centre still provides housing for its staff, but many of them also build their own houses in the surrounding area. Their children go to school there and some of them eventually start working at Kibaha. Even after retirement, many remain in Kibaha.

Conclusions

Many projects have failed to survive after the donor withdraws funding. Recent studies of development assistance programs conclude that despite tremendous efforts and good intentions, the results have been generally disappointing.

Staffan Lundqvist överlämnar utvärderingsrapporten till centrets direktör Ferdinand Swai.

The central inside in Para 1 is centrally between 245 and 246 and in Para 7 about 77, which give 3 parallel streets in all Para. The students come from all over Tanzania.

Kibaha Education Centre is an exception in many ways. What once started as the Nordic Tanganyika Project has continued to develop and expand after the hand-over to Tanzania, despite harsh economic conditions and changes in organization and structure. How could this particular project survive when many other projects have not?

The physical buildings erected for the project are still standing, although the lack of maintenance is visible. More importantly, the function of the project has not only remained, but expanded in a way no one would have expected at the time of its conception.

Kibaha Education Centre is still a place where people are educated, have their health restored, and a place of agricultural business. Many of the benefits of the Nordic Tanganyika Project have had long term effects after the withdrawal of donor funding. Several students of Kibaha Secondary School now have highly successful careers, the former health centre now plays a vital role in the region as a hospital. Another effect is that an urban

centre has sprung up around the premises of the project.

Kibaha Education Centre contributes to the development of Tanzania both on a local level and a national level by providing education, health and employment. The original make up of the project has both grown and adapted to the changing needs of Tanzania.

The Nordic Tanganyika Project has had beneficial long term effects also in the sense that several students of its secondary school have grown up to hold very important positions through which they can contribute to the nation's development, the current president being one example.

The Nordic Tanganyika Project provided a strong basis for what was to become Kibaha Education Centre, not only by providing material things such as buildings and infrastructure, but also by providing an institution for development. The functions of the project have remained the same to a great extent: health, education and agricultural business.

As development cooperation project the Nordic Tanganyika Project has to be

considered sustainable. What became Kibaha Education Centre still functions very much as an institution in the way originally intended, and has evolved and transformed to meet the needs of Tanzania today. It is a good example of what can be achieved when the recipient country's own needs are taken into account and when both donor and recipient country are engaged and committed to contributing to a common goal.

The Nordic countries provided a solid foundation which Tanzania has managed to maintain and successively transform to meet changing needs. In its most elementary way, sustainability refers to the recipient being able to make use of what was originally provided by a donor for a long period of time, and in that sense Kibaha Education Centre is a good example of a sustainable development cooperation project.

Staffan Lundqvist, född 1937, fysiklärare och rektor, biståndsarbetare i Afrika och Asien i 17 år, ordförande i Kibaha Nordic Teachers Association, bor på Väddö i Roslagen.

Flyg till Afrika?
 Söker Du en pålitlig resebyrå? Då är vi rätt val!
 ☑ Kunskap ☑ Erfarenhet ☑ Specialpriser (Raptim)
 Safari? Anlita Tour Africa, www.tourafrica.se!
 (Tour Africa är en del av Tranås resebyrå)
Välkommen!

 Tel: 0140 - 375 010
 e-post: africa@tranas-resebyra.se
 Hemsida: www.tranas-resebyra.se
 Tranås resebyrå - trygghet och kvalitet sedan 1979

Isma Maji Amissoon - Karin Zetterqvist
SWAHILI FÖR SVENSKAR
 Praktisk parlör för den som reser i Östafrika

Swahili för svenskar

Praktisk parlör för dig som reser eller arbetar i Östafrika

149 kr + porto
www.watatu.com

Hjelmåker ny ambassadör

Den 29 april utnämnde regeringen fyra nya ambassadörer. De fyra är Sveriges ambassadörer i Vietnam, Tanzania, Norge och Italien.

Staffan Herrström blir ambassadör i Vietnam. Han är sedan 2007 ambassadör i Tanzania. Sedan Sida bildades 1995 har Staffan Herrström innehaft ett antal chefsbefattningar där och var under sex år ställföreträdande generaldirektör. Han har även varit statssekreterare i statsrådsberedningen och chef för folkpartiets samordningskansli.

Foto: UD

Lennarth Hjelmåker blir ambassadör i Tanzania. Han är sedan 2003 ambassadör för HIV- och AIDS-frågor vid UDs enhet för multilateralt utvecklingssamarbete. Lennarth Hjelmåker har även tjänstgjort vid FN-representationen i New York och varit Sveriges ambassadör i Zimbabwe.

Bindor av vattenhyacinter

Två flugor i en smäll, kan man sammanfatta ett projekt som fem studenter vid Chalmers och Oslos arkitekturhögskola påbörjade våren 2009 på en kurs i Kenya.

Utbredningen av vattenhyacinter i Victoriasjön är ett gissel. Studenterna ville se dem som en resurs och experimenterade med papper, akustikplattor, leksaker m.m. tillverkat av hyacinterna.

De torkade blomstjälkarna har goda absorberande egenskaper. Att mala ner torkade stjälkar och tillverka bindor av gratismaterialet är enkelt, kräver inga dyra maskiner och kan ske lokalt. Många flickor tvingas ofta stanna hemma i flera dagar från skolan för att de saknar mensskydd.

Källa: *Forskning & Framsteg* 8/09
Marc Hoogendijk

Avskogning

Vår norska pressgranne *bistandsaktuellt* rapporterade i maj 2009 under rubriken *Naturen under press i Östafrika* att explosiv befolkningsutveckling och dålig förvaltning anstränger naturen i Östafrika. Värst är det i Tanzania visar en rapport från *Society for International Development* (SID), en icke-statlig organisation.

Rapporten ser en stadigt ökande befolkning som den största utmaningen för naturen. Samtidigt har jakten på rikedom gjort att många av de östafrikanska länderna har gett sjutton i miljöhänsyn.

SID har studerat situationen för vatten, matproduktion och energi i Kenya, Tanzania, Uganda, Rwanda och Burundi. Länderna i undersökningen har gjort dåligt ifrån sig på alla punkter, men Tanzania får särskilt dåliga resultat. Landet står bland annat för 90 procent av avskogade landområden i regionen. Rapporten anger att 26 miljoner hektar skog försvann mellan 1990 och 2005. Det motsvarar ett område stort som Rwanda. Enligt rapporten har Tanzanias andel av skogen i regionen på 15 år minskat från 58 procent till 27 procent p.g.a. befolkningsökning och okontrollerad avverkning.

Rapporten anger att Tanzania har 42 % av de undernärda i de fem länderna. Trots att landet har mer brukbar jord och mer vatten än de andra länderna, har antalet hungrande människor ökat med 73 %. Kenya, Uganda och Rwanda har minskat antalet hungrande.

Flera experter instämmer i rapportens beskrivning och anser att situationen är alarmerande. Rådgivaren inom naturförvaltning Dr Robert Otsyina pekar på att Tanzania har de största skogsområdena och därför är det inte konstigt att avskogningen är störst där. Experten på återvinning och avfallshantering, Longdare Ojung, anser att avskogningen är resultatet av minskad produktivitet i jordbruket. Artikeln i *bistandsaktuellt* citerar Ojung som säger: Vi är en frimärksekonomi. Det betyder att folk har andra kanaler, både lovliga och olovliga, att exportera skogsprodukter.

Han lär icke-läkare operera

Staffan Bergström, gynekolog och professor i internationella hälsa vid Karolinska institutet, har uppmärksammat för sitt arbete mot mödra- och barndödlighet i tredje världen.

Det är FIGO, *International Federation of gynecology and obstetrics* som vart fjärde år delar ut pris till någon som utmärkt sig inom området.

Varje år dör 7,5 miljoner barn och mödrar i samband med förlossning. Det är betydligt mer än de 5 miljoner som sammanlagt årligen dör i aids, malaria och tuberkulos. Bergström arbetar mycket med att vidareutbilda sjuksköterskor att utföra kejsarsnitt på ett säkert sätt.

Läkare söker sig ofta bort från landsbygden och distriktssjukhus till storstäder eller utomlands. Men de vidareutbildade sjuksystrarna stannar i allmänhet kvar.

Det är dock ett kontroversiellt sätt att angripa läkarbristen på landsbygden. "Vi klarar inte av situationen med den höga mödradödligheten i världen – vi måste arbeta hand i hand med icke-läkarna" säger Staffan Bergström.

Källa: *Forskning & Framsteg* 1/10

forum
syd

Rättigheter och Haki Dukas

Forum Syd drar under 2010 igång ett program i Tanzania som ska ge en röst åt medborgarnas behov, åsikter och problem i en strävan att hjälpa regeringen att bättre förstå medborgarnas prioriteringar. Genom programmet ska det bli möjligt för dem att ta en större del i beslutsprocessen på lokal, distrikts- och nationell nivå. En viktig del är att starta rättighetskiosker, *Haki Dukas*, där man kan få information, stöd och rådgivning. Dessa dukas ska drivas av organisationer i det civila samhället med syftet att öka invånarnas kunskaper om sina mänskliga rättigheter och hur de ska utkräva dem. Det ska också finnas en fond som ger möjlighet att söka små bidrag för att underlätta verksamheten som kommer att pågå kring Haki Dukas. Programmet startar i tre distrikt och tre områden i varje distrikt. Fokus ska vara på det civila samhällets organisationer och grupper. En annan målgrupp är lokala ledare på distriktsnivå.

Kilimanjaro's glaciärer smälter bort

Den kände amerikanske glaciärforskaren Lonnie Thompson slog för åtta år sedan larm om att istäcket på Kilimanjaro minskat med 80 % sedan 1912. Nyligen har han redovisat mätningar från de senaste åren. De visar att avsmältningen går ännu fortare nu. På 15–25 år kan glaciärerna vara helt borta.

Tendensen är densamma runt om i världen i tropiska bergsområden.

Tanzania listed among emerging markets in 2010

Tanzania no longer belongs to the category of poor third world countrys, according to the *Economist Intelligence Unit*.

The western media report has listed the country among 15 African nations which are this year expected to jump out of the poverty stricken group to a better category called *the emerging markets*.

A Washington DC-based wire service says The Economist Intelligence Unit predicts that 15 of the world's fastest growing economies in 2010 will be from the African continent.

Eight African countries are headed for the emerging market status, the report says. They include Botswana, Ghana, Kenya, Mozambique, Nigeria, Tanzania, Uganda and Zambia.

It adds that these countries, which account for almost 50 per cent of the regional GDP outside of South Africa, have strong financial markets that are attracting institutional financial investors.

Africa's financial systems have continually shown resilience and adaptability, even in the face of the global economic downturn, the report adds.

The Washington DC report comes in the wake of another report saying Tanzania had swung into a trade surplus, albeit through a helping hand.

Tanzania swung to a trade surplus of USD 692.8m in October 2009 from a deficit of USD 191.1m in the same month in 2008, according to local media reports.

The reports however say that the performance was partly boosted by balance of payments support by the international Monetary Fund.

Guardian 3rd February 2010

Volontärtjänst resulterat i företag

Gun Wisings och Per Olov Olssons fyraåriga vistelse i Kibaha har haft vissa följdverkningar. Den skolelev i Kibaha som illustrerade deras sagoböcker i mitten på 90-talet, Godfrey Semwaiko har vuxit till sig. Gun och Per Olov ordnade tre terminers utbildning för honom vid Hjo folkhögskolas konstlinje. Nu är han en av Tanzanias mera kända bokillustratörer som arbetat åt de flesta förlagen. Dessutom har han anlitats i England för att illustrera ett större bokverk om miljön i världen. Han är också illustratör åt tidningen *Femin* som arbetat mycket med upplysning om HIV, sponsrad delvis av SIDA.

För två år sedan startade Per Olov Olsson och Sven Wåhlgren, tillsammans med Godfrey mediaföretaget *USANII Production Ltd* där tanken var att man med hjälp av musik och video skulle kunna generera medel för att starta bokproduktion skrivet på swahili. Studion och företaget presenterades i *Habari* nr 1/2010 i en artikel av Samuel Lundström som tillsammans med sin fru arbetat där några månader. Tanken är att Samuel och Sara om något år skall flytta till Kibaha och fortsätta att arbeta med musik.

Konstnärers och illustratörernas situation i Tanzania behandlades i en artikel i *Habari* 2/2008

Per Olov Olsson packar böcker

Biogas på Kibaha

Centrets direktör, Överste Swai hade nyligen besök av en delegation från Fellingsbro Folkhögskola och berättade när Per Olov Olsson träffade honom att han planerar för ett besök där och att han samtidigt ämnar besöka Skövde för att titta närmare på deras biogasprojekt. Centret i Kibaha producerar redan en del

biogas från kretaursgödsel till matlagning och Swai är mycket entusiastisk över tanken på att producera gas av hönsgödsel. *Kibaha Education Centre* är en av Tanzanias största producenter av dags-gamla kycklingar med stor efterfrågan. Kön för att få köpa kycklingar är nu mer än tre månader lång. Med andra ord blir det en hel del gödsel att ta hand om.

Kibahastipendiat

Den 16 april besökte Per Olov Olsson från Kibahaföreningen skolan på Kibaha centret. Per Olov bodde på centret i fyra år under 1990-talet, och dagen fylldes av kära återseenden mellan gamla vänner. Många olika frågor diskuterades, däribland tillgången till läroböcker och man gjorde ett kort studiebesök på skolans avdelning för engelska. På senare år har skolan utrustats med datorer och internetuppkoppling. En annan viktig del av besöket var att hälsa på det trettioalv studenterna som stöds med stipendier från Kibahaföreningen.

Ett stort problem är andelen barn utan föräldrar. Ungefär 20 % av eleverna på skolan är föräldralösa. En vanlig orsak är att båda föräldrarna dött i AIDS.

Svetans årsmöte

Söndagen den 28 mars höll Svetan årsmöte på restaurang Chakula i Stockholm.

De sedvanliga årsmötesförhandlingarna arbetades snabbt igenom under Jon-Erik Rehns ledning.

Fredrik Gladh går åter in som ordförande.

De avgående styrelsemedlemmarna avtackades och vi fick tre nya och yngre medlemmar i styrelsen, Carin Björkén, Nestory Begasha och Helena Stigsson. Helena arbetar i Bukobahjälpen och är vår nya kassör. I och med att Skulptörskoleprojektet avvecklas är Tumainiprojektet det ekonomiskt helt dominerade inom Svetan, varför vi ser fram emot ett ännu tätare samarbete med Bukobahjälpen som står för insamlingen av egeninsatsen för Tumainiprojektet.

Vi fick även en lägesrapport om Tumaini, Skulptörskolan, vars avveckling går mycket långsamt, och *Habari*.

Aktivitet i samband med årets bokmässan i Göteborg, med Afrika som tema, diskuterades. Bland annat lägger Swedfunds Maria Lanner just sista handen vid en tanzaniafilm och vi kommer att få Tinga Tinga-affischer till försäljning.

Årsmötet avslutades med god mat och för den som ville, med Tuskeröl från Tanzania.

Red.

Nyheter från ambassadören

Tre besök på den tanzaniska landsbygden de senaste månaderna gjorde ett starkt intryck på mig – vart och ett på sitt sätt. Kibaha Education Centre. Suledoskogen i Kiteto district. Och så Micheweni på Pemba.

Kibaha Education Centre (KEC) har en mycket speciell förhistoria för Sverige. Det var ett av de första biståndsprojekt som engagerade oss – och de andra nordiska länderna – i det nyss självständiga Tanganyika vid 60-talets början. Sekundärskolan för pojkar kom i drift redan 1965. Hela centret som innefattade också en hälsoklinik och ett jordbrukscenter överlämnades sedan högtidligen till Tanzanias regering i början av 1970.

Den 16 januari i år kunde vi alltså fira 40-årsjubileet av detta överlämnande. Historien beskrivs utförligare och bättre än vad jag någonsin kan göra dels i en nyutkommen skrift av Annika Billing och Catarina Carlsson, dels i det aktuella numret av Habari, svensk-tanzaniska föreningens tidning (som verkligen rekommenderas till läsning även annars). Men ett par reflektioner vill jag ändå förmedla.

Den första är kanske banal men tål ändå att nämnas. 45 år efter starten är **KEC** i högsta grad ”up and running”. Det blev ingen s.k. vit elefant, ingen skandal, ingen dyster parentes. Våra och andras skattepengar gav resultat – på kort sikt i form av att en skola snabbt kom på plats som kunde börja utbilda en ny generation tanzanier (bland dem president Kikwete). Och skolan består, fortsätter att leverera. Uthållighet brukar det kallas i biståndssammanhang.

En andra lärdom är vikten av ägarskap och ledarskap. KEC präglades från första början av ett starkt lokalt engagemang. Det underlättade övergången från något som hanterades av utlänningar till något genuint tanzaniskt. Centret har sedan expanderat av egen kraft under årens lopp – successivt, organiskt och drivet av tanzanier. Den del som ursprungligen var ett hälsocenter bl.a. för utbildning av sjukvårdspersonal är t ex nu ett regionsjukhus för hela Pwaniregionen och under ytterligare utbyggnad.

En tredje lärdom handlar just om vikten av lärande. Utvecklingsarbete är en lärandeprocess som kräver ständig anpassningsförmåga. Allt var verkligen

inte rätt från första början men erfarenheterna tilläts påverka och driva fram förändringar. Så är det också med biståndet självt. Vi engagerar oss numera i hela utbildningssektorn snarare än i enskilda skolor. Det var inte fel att börja som vi gjorde, men det vore fel att inte hela tiden lära och förändra i takt med lärandet. Så skedde med KEC. Så ska vi alltid tänka – så självkritiskt vi kan – kring utvecklingsarbetet som helhet.

Så till **Suledoskogen i Kiteto**, prisbelönt i FN-sammanhang redan för flera år sedan. Jag var där på mitt allra första fältbesök som ny ambassadör i september 2007. Tio byar har sen mitten av 1990-talet samarbetat för att skydda sin skog mot illegal avverkning – ett av Tanzanias riktigt stora utvecklingsproblem. Nu har man med stöd av Sida äntligen nått fram till ett skede när en miljömässigt hållbar skogsavverkning kan påbörjas. Och nu fick jag komma tillbaka, se det hela på plats och höra det ansvariga ministeriet peka på Suledo som en modell för hela Tanzania. Fantastiskt.

Till sist – två dagar på **Pemba** i slutet av mars. Oerhört starka intryck från samtal med barn från distriktens ”children’s councils”. Vi vill främja ”right to protection” sade en av deltagarna – vilket fick mig att fråga vad det är som hotar den rätten. Tidiga äktenskap var svaret. Flickor blir bortgifta och tvingas lämna skolan. Av olika skäl – de värsta hänger samman med sexuellt utnyttjande och våldtäkter, alltför ofta hanterade som familjeangelägenheter snarare än övergrepp och våldsbrott. Och som dessutom oftast slutar med att de tvingas lämna skolan.

Få frågor känns viktigare att Sverige fortsätter att driva i Tanzania än barns rättigheter, särskilt flickors rättigheter och speciellt flickors rätt till utbildning.

År 2010 blir ett lite speciellt år på vår ambassad. Fler än vanligt av de utsända svenskarna byts av i sommar och vi har dessutom två pensionsavgångar bland våra lokalanställda.

Men innan vi kommit så långt är det mycket som ska hända. I mitten på april

ska jag åka till **parlamentet** i Dodoma för, tror jag, elfte gången – alltid lika givande efter de reformer som successivt vitaliserat en institution som borde vara demokratins kraftcentrum. Som inte kommit så långt än men ändå en bit på väg och nu i hög grad är präglad av höstens kommande val, där dragkampen inom regeringspartiet är lika svårbedömd som spännande att följa.

I början på maj får vi alla svenska ambassadörer från Södra Afrika (**SADC-länderna**) som gäster i Dar för en årligen återkommande regional konferens. Dagarna efter *Europe Day* den 9 maj arrangerar EU-delegationen en lång rad aktiviteter inom ramen för det europeiska året för bekämpning av fattigdom och social exkludering (fokus bl.a. på funktionshindrade och utsatta barn). Den 20 maj har vi sedan öppet hus på ambassaden på temat transparens och offentlighetsprincip.

Och så förstås **nationaldagen** – i år firad torsdagen den 3 juni (eftersom 6 juni i år infaller på en söndag). Den blir också ett slags avskedstagande till Tanzania för Karin, Sofia och Amanda och mig. Jag kommer att skriva mer om detta längre fram. Vemodet smyger sig på lite grand redan nu. Men jag ska försöka hålla ordning på det några månader till.

Staffan Herrström
Ambassadör